

ԿՈՉ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Պատմաբանները մեջ, նպաստակ ունենալով զգուշյաժ հասոյ-
թախը մարմնամարզարան մը հիմնել, երբ-
տասարդութիւնը զինետունները, սրճա-
հանրէ և հանրատուններէ հետացնել ու
եւ յաւ Օսմանեան քաղաքացիները
հայ սմահամները:

սրերու, զերու թիւնով
ստեղծական հրէշային
զայ ազգի մը համար
միտիթարական էր,
հետադարձին համար զը-
նէր:

ը չպիտի յուսահատին,
յաւ զիտներ թէ ազգ
նուայ, ուրիշանալ,
արուի ու ծախհարը
մըք սրմը ուղղակի ի
տան, իր ազգային հ
հայ ազգը շնոր զս
արքրութիւններ համար
քաղութեան մեծաւանդ
զամէ, հայը կասկած
տարին և թէ ուղղակի
կատարած ձեռնարկն
մէկ րան միայն կը
սկսուք է սպէս թիթ
թիւնը, արտապատ
ամէն բաներով սր
ինք սխիտի լինել
Ողբիթական

հետադարձին համար զը-
նէր:
արուի ու ծախհարը
մըք սրմը ուղղակի ի
տան, իր ազգային հ
հայ ազգը շնոր զս
արքրութիւններ համար
քաղութեան մեծաւանդ
զամէ, հայը կասկած
տարին և թէ ուղղակի
կատարած ձեռնարկն
մէկ րան միայն կը
սկսուք է սպէս թիթ
թիւնը, արտապատ
ամէն բաներով սր
ինք սխիտի լինել
Ողբիթական

հետադարձին համար զը-
նէր:
արուի ու ծախհարը
մըք սրմը ուղղակի ի
տան, իր ազգային հ
հայ ազգը շնոր զս
արքրութիւններ համար
քաղութեան մեծաւանդ
զամէ, հայը կասկած
տարին և թէ ուղղակի
կատարած ձեռնարկն
մէկ րան միայն կը
սկսուք է սպէս թիթ
թիւնը, արտապատ
ամէն բաներով սր
ինք սխիտի լինել
Ողբիթական

հետադարձին համար զը-
նէր:
արուի ու ծախհարը
մըք սրմը ուղղակի ի
տան, իր ազգային հ
հայ ազգը շնոր զս
արքրութիւններ համար
քաղութեան մեծաւանդ
զամէ, հայը կասկած
տարին և թէ ուղղակի
կատարած ձեռնարկն
մէկ րան միայն կը
սկսուք է սպէս թիթ
թիւնը, արտապատ
ամէն բաներով սր
ինք սխիտի լինել
Ողբիթական

հետադարձին համար զը-
նէր:
արուի ու ծախհարը
մըք սրմը ուղղակի ի
տան, իր ազգային հ
հայ ազգը շնոր զս
արքրութիւններ համար
քաղութեան մեծաւանդ
զամէ, հայը կասկած
տարին և թէ ուղղակի
կատարած ձեռնարկն
մէկ րան միայն կը
սկսուք է սպէս թիթ
թիւնը, արտապատ
ամէն բաներով սր
ինք սխիտի լինել
Ողբիթական

հետադարձին համար զը-
նէր:
արուի ու ծախհարը
մըք սրմը ուղղակի ի
տան, իր ազգային հ
հայ ազգը շնոր զս
արքրութիւններ համար
քաղութեան մեծաւանդ
զամէ, հայը կասկած
տարին և թէ ուղղակի
կատարած ձեռնարկն
մէկ րան միայն կը
սկսուք է սպէս թիթ
թիւնը, արտապատ
ամէն բաներով սր
ինք սխիտի լինել
Ողբիթական

հետադարձին համար զը-
նէր:
արուի ու ծախհարը
մըք սրմը ուղղակի ի
տան, իր ազգային հ
հայ ազգը շնոր զս
արքրութիւններ համար
քաղութեան մեծաւանդ
զամէ, հայը կասկած
տարին և թէ ուղղակի
կատարած ձեռնարկն
մէկ րան միայն կը
սկսուք է սպէս թիթ
թիւնը, արտապատ
ամէն բաներով սր
ինք սխիտի լինել
Ողբիթական

հետադարձին համար զը-
նէր:
արուի ու ծախհարը
մըք սրմը ուղղակի ի
տան, իր ազգային հ
հայ ազգը շնոր զս
արքրութիւններ համար
քաղութեան մեծաւանդ
զամէ, հայը կասկած
տարին և թէ ուղղակի
կատարած ձեռնարկն
մէկ րան միայն կը
սկսուք է սպէս թիթ
թիւնը, արտապատ
ամէն բաներով սր
ինք սխիտի լինել
Ողբիթական

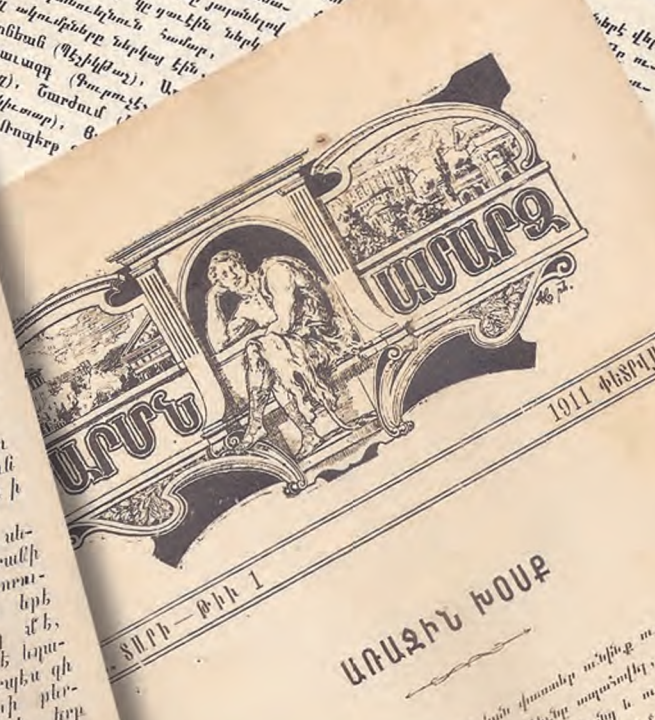
հետադարձին համար զը-
նէր:
արուի ու ծախհարը
մըք սրմը ուղղակի ի
տան, իր ազգային հ
հայ ազգը շնոր զս
արքրութիւններ համար
քաղութեան մեծաւանդ
զամէ, հայը կասկած
տարին և թէ ուղղակի
կատարած ձեռնարկն
մէկ րան միայն կը
սկսուք է սպէս թիթ
թիւնը, արտապատ
ամէն բաներով սր
ինք սխիտի լինել
Ողբիթական

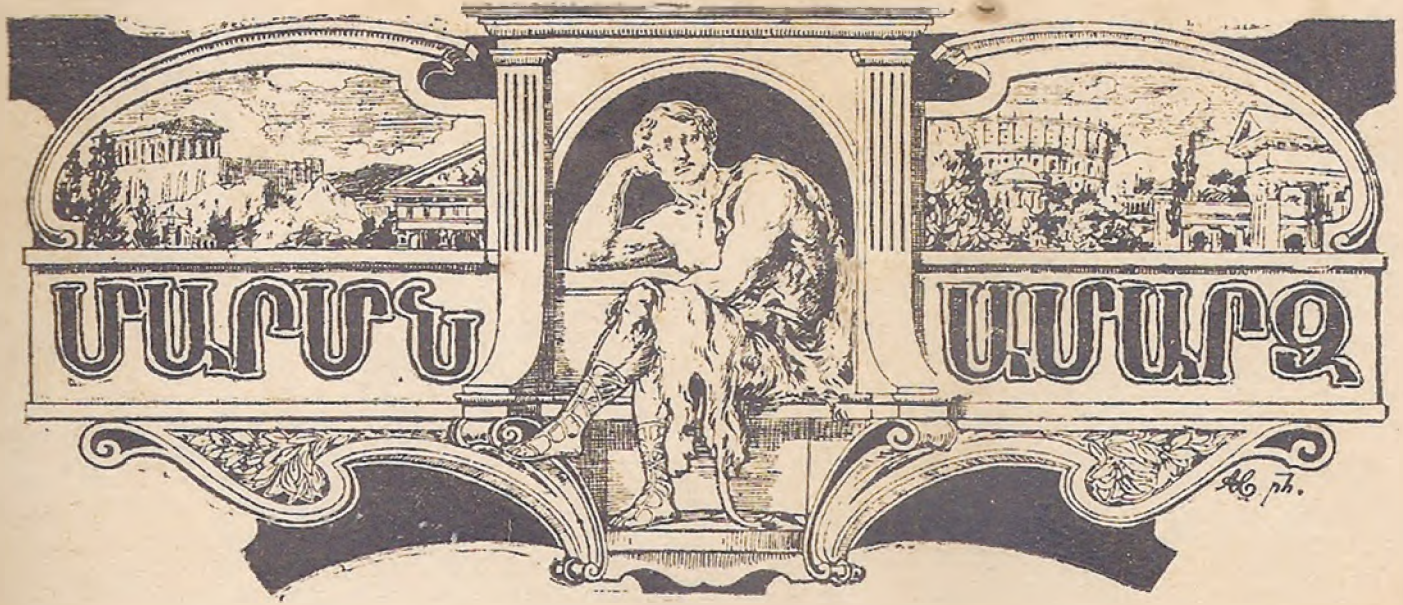
ՊԵՏԻՆԻԱՆԻԱՆ
Ա ՏԱՐԻ - ԹԻԻ 3
ՀԱՅԿԱՍՏԱՆ ՈՒԻՐԻՊՈՒՄՆ
1911 ԱՊՐԻԼ

ՊԵՏԻՆԻԱՆԻԱՆ
Ա ՏԱՐԻ - ԹԻԻ 7
ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶԸ ՀԱՅՊԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ
1911 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՏԱՐԻ - ԹԻԻ 1
ԱՌԱՋԻՆ ԽՈՍՔ

ԱՌԱՋԻՆ ԽՕՍՔ

Այնպէս համոզուած ենք ու պատմական փաստեր ունինք որ թիշներն ալ համոզելու թէ, այն աղբերը սրանք կ'ուզեն իրենց պայտօթիւնը ապահովել, բարգաւաճիլ ու զարգանալ, բլլայ վաճառականութեան, բլլայ գիտութեանց և ուսմանց մէջ, պարտաւոր են միտքն ու մարմինը իրք տմբողջ մը նկատել ու ըստ այնմ երկուքն ալ հաստատարու պէս զարգացնել :

Մանւանադրութենէն առջին զանազան թերթեր, մանաւանդ պարբերականներ հրատարակուեցան, սաւնցով, շատերուն սնունն անգամ մտցած ենք, ու իրենց շխարհնայ շարունակելը շատ բնական էր, սրովհետեւ տարբեր սնուններու տակ գրեթէ նոյն նիւթի մը կրկնութիւնն էին և ուրիշ ոչինչ :

Մենք սակաւին ոչ մէկ թերթ տեսանք որ մեր նորմալ կեանքին մէջ կրթիչ նորութիւն մը մտցնելու նկրտէր, զաւով կ'ըսենք թէ սակաւին գառափարակութեան համար այքա՞ն կարեւոր ու աղբի մը տարազային մտային ոչինքա՞ն անհրաժեշտ մանկավարժական թերթի մը հրատարակութիւն :

Հարիրամեայ «Մարմնամարդ»ի առաջին քիւին առաջնորդող խօսքը (Ամբողջութիւնը կարդալ էջ 13):

ԹԻՒՆԻՆ ՆԻՒՆԵՐՈՂ

MARZIG SPORTS MAGAZIN EDITED MONTHLY BY HOMENETMEN
 سارزىك مجلة رياضية شهرية تصدرها جمعية الهومنتمن الرياضي

Մարզական ամսաթերթ
 Հրատարակություն՝ Հ.Ս.Ը.Մ.ի
 ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ
 300Դ ՏԱՐԻ, 2011, ԹԻՒ 1-3 (343-345)

Հ.Ս.Ը.Մ.ԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

- Խմբագրական 2
- Անդրադարձ 3
- Հեռանկար 14
- Ակնարկ 18
- Յուշեր 18
- Պատմություն 20
- Մեր տեսակցությունները 23
- Մասնաձիղէ Մասնաձիղ 27

ՔԱԺԻՆՆԵՐ

- Միջազգային 25
- Մանկապատանեկան 38
- Տարբեր Հայեացքով 40

ԽՄԲԱԳԻՐ
 ԿԻՉԷՆ ԱՍԱԳԵԱՆ
 ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԱՆԴԱՍ
 Սեդա Պէշլեան, Սեւան Նազարեան

«ՄԱՐԶԻԿ»Ի ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ
 Պատրիկ Կիւլպէնկեան
 Աբո Մոսիկեան
 Գօգօ Մկրտիչեան
 Վահան Համամճեան
 Տիրան Շահինեան
 Սալբի ճէճէեան
 Վահէ Թանաշեան

ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՒՆԻՆ
 Միհրան Շիմշիրեան, Վարուժան
 Սերոբեան, Ժիրայր Սարգսեան,
 Ներսէս Արք. Բախտիկեան*,
 Յարութ Շէրնէգեան, Գ. Թորոյեան,
 Շաղիկ Գէորգեան եւ շրջաններու
 թղթակիցներ:

Էջադրում - Արշօ Պալեան
 Գրաշարութիւն - Շողիկ Պոյաճեան
 Colour Separation - Photogravure Paklayan
 Կողքի Ձեւաւորում Տպագրութիւն

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՍՅՆ
 Պուրճ Համուտ, ճինիշեանի Թաղ
 «Սեւան» Շէնք, Գ. Յարկ
 Հեռ: 01/248043, Fax: 01/260117
 E-mail: marzig@homenetmen.org
 P.O. Box: 80486 B. Hammoud, Lebanon

ՑՐԻՈՒՄ

Լիբանանի մէջ թերթին
 հատավաճառի սակն է 3000 Լ.Ո.:
 Տարեկան բաժանորդագրութեան սակ
 ճշդուած է 35000 Լ.Ո.:
 Լիբանանէն դուրս թերթին
 բաժանորդագրութիւնը
 կը կատարեն Հ.Ս.Ը.Մ.ի Մեկուսի
 եւ Շրջանային Վարչութիւնները:
 Թերթը ուղղակի Լիբանանէն
 կը ստացուի անձնական
 բաժանորդագրութեամբ
 (Տարեկան սակ՝ Միջին Արեւելեան
 եւ Եւրոպական երկիրներ \$50,
 Ամերիկա եւ Աւստրալիա՝ \$55):

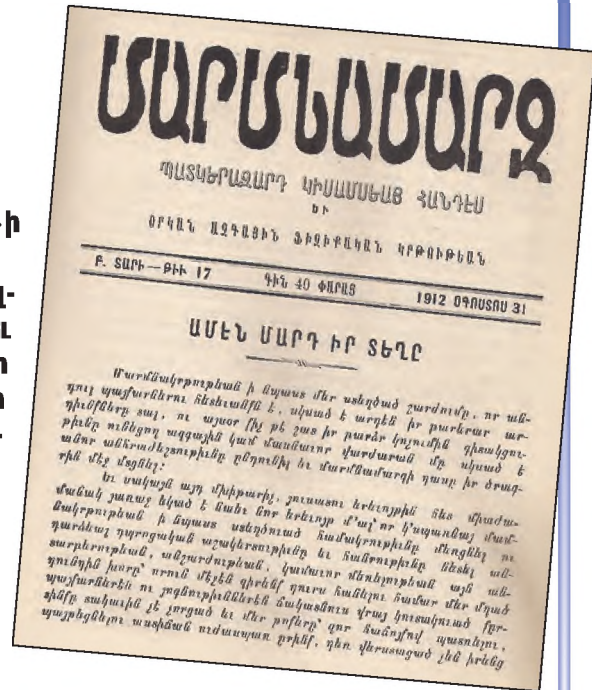
ՀԱՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻ ԱՌՁԻՆԵԿԸ 100 ՏԱՐԵԿԱՆ

«ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶ» ԵՐԵՒՈՅԹԸ ԵՒ ԱՌՁՔԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

2011ը կը նշէ հայ մարզական առաջին թերթին՝ «Մարմնամարզ»ի հրատարակութեան 100ամեակը:

Մեծ է «Մարմնամարզի»ի դերն ու առաքելութիւնը 20րդ դարու սկիզբը, հայ մարզական եւ սկաուտական շարժումներու զարգացման եւ անոնց պսակադրումը հանդիսացող Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութեան ստեղծման մէջ: Առ այդ, «Մարզիկ» այս թիւով լուսարձակ տակ կ'առնէ «Մարմնամարզ»ի երեւոյթը եւ առաքելութիւնը հայ կեանքէն ներս, ընթերցողներուն ներկայացնելով արժեքաւոր երկու գրութիւններ, առաջինը՝ Շ.Ս.Ը.Մ.ի պատմագիր Բիւզանդ Թորիկեանի գրիչով, իսկ երկրորդը՝ հայ մարզական պատմութեան հայրենի մասնագետ Հայկ Դեմոյեանի հեղինակութեամբ:

Չոյզ գրութիւնները առաջին անգամ լոյս տեսած են «Պատմութիւն Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութեան» Ա. հատորին (էջ 19-24) եւ «Հայկական սպորտը եւ մարմնակրթութիւնը Օսմանեան կայսրութիւնում» գիրքին մէջ (էջ 46-51):

1911

ի Փետրուարին: Շաւարշ Քրիսեան կը յաջողի լոյս բնծայել այնքան սպասուող եւ իր տեսակէին մէջ եզակի հրատարակութիւն մը՝ «Մարմնամարզ» ամսաթերթը: Իրեն անմիջական գործակից՝ Գրիգոր Յակոբեան ձեռնարկին բարոյական քաջալերանքին կողքին կը բերէ նաեւ իր նիւթական աջակցութիւնը: Քաջալերական նոյն կեցուածքը ցոյց ու տայ Յ. Ճ. Միրունին, օժանդակելով նաեւ առաջին թիւերու խմբագրութեան: Մարզական հանդէսը ճամբայ կ'ելլէ չղադրելու առաջադրանքով:

«Մարմնամարզ»ի արտօնատէր Շաւարշ Քրիսեան նաեւ խմբագրապետ է եւ գլխաւոր յօդուածագիր: Առաջին թիւին մէջ Քրիսեան կը ստորագրէ խմբագրականի կողքին հինգ յօդուածներ, ամբողջացնելով թերթի 32 էջերուն 23ը: Այս նախաձեռնութեան նեցուկը կը հանդիսանան յօդուածագիրներ Յովհաննէս Հինդլեան, տղթ. Գարանֆիլեան, Արամ Նիկոզոսեան, Լեւոն Յակոբեան, որոնք առաջին օրէն սկսեալ անվերապահօրէն կը բոլորուին խմբագրութեան շուրջ: Թերթի վարչական տնօրէն-պատասխանատուն է Կ. Ունձեան: Հետըզհետէ, ամսաթերթին որպէս աշխատակիցներ կ'օժանդակեն Կարօ Ուշագլեան, Յակոբ Քրիսեան, Վահրամ Ս. Փափագեան, Յ. Տէր Յակոբեան, Արծիւեան, Վահրամ Արծրունի, Հմայեակ Յ. Չարդարեան, Ստեփան Խանձեան, Հայկ Առաքելեան, Տ. Մարտիրոսեան, Եղնիկ Քաջունի, Երուանդ Համբարձումեան, տղթ. Կ. Փաշայեան, Սարգիս Թարիգեան, Արմաւենի Ժամկոչեան, տղթ. Յ. Արրահամեան, տղթ. Մ. Ժամկոչեան եւ ուրիշներ, թերթը վերածելով սիրուած ու

փնտռուած հրատարակութեան մը:

«Մարմնամարզ» լոյս կը տեսնէ առաջին տարին որպէս ամսաթերթ, 10 թիւերով, 1911ի Փետրուարէն մինչեւ Նոյեմբեր, իւրաքանչիւր թիւ 32 էջ: Յրդ թիւէն սկսեալ ան կը կոչուի «Պատկերազարդ ամսաթերթ»: Ապա, ընթերցողներու փափաքին ընդառաջելով, երկրորդ տարին կը վերածուի կիսամսեայ հանդէսի, 24 թիւերով, 1912ի Յունուարէն մինչեւ Դեկտեմբեր: Առաջին 5 եւ վերջին 4 թիւերը 16ական էջ, թիւ 6էն 20ը՝ էջերու թիւը կը բարձրանայ 20ի: «Մարմնամարզ»ը կը կոչուի «Օրկան ազգային ֆիզիքական վերածնութեան», ապա՝ «Օրկան ազգային ֆիզիքական կրթութեան»:

Երրորդ տարին լոյս կը տեսնէ 12 թիւ՝ 20ական էջ, իսկ չորրորդ տարին, որոշ յապազումէ ետք, 1914ի Մայիսին եւ Յունիսին միայն 2 թիւ, 32ական էջ:

Թերթը կը տպուի Ա. Տարի թիւ 1 եւ Բ. տարի թիւ 1-6՝ տպարան «Շանթ»: Ա. տարի թիւ 2 եւ Բ. տարի թիւ 14-20՝ տպարան «Օ. Արզուման»: Ա. տարի թիւ 3-10՝ տպարան «Թիրեաքեան», Բ. տարի թիւ 7-14 եւ 21-24՝ տպարան «Կ. Քէշիշեան որդիք»: Գ. տարին՝ տպարան «Գ. Պաղտատեան»ով սկսած՝ կ'աւարտէ տպարան «Արզուման»ով: Դ. տարին՝ տպարան «Ն. Կ. Պապիկեան»:

«Մարմնամարզ»ի պաշտօնական հասցէն՝ թիւ 6, Հայկա խան, Կալաթա, առաջին տարիէն փոփոխութեան կ'ենթարկուի: Նախ կը փոխուի նամակատուի թիւ 81ի, Կալաթա: Բ. եւ Գ. տարիներուն՝ 1912 եւ 1913, Եէնի Վոյթթօ խան, թիւ 19, Պահ-չէ Գարու: Դ. տարին՝ Սեպուհեան խան, թիւ 34, Չաքմաքճը-յար:

ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԳ ԿԻՍԱՍՍԵԱՅ ՀԱՆԴԵՍ

ԵՅ

ՕՐԻՆՆ ԱՐԳԱՅԻՆ ՕՆԻԴԻՔԱՆՆ ՉՐԻՈՒԹԵԱՆ

Բ. ՏԱՐԻ — ԹԻԻ 5 ԳԻՆ 40 ՓԱՐԱՅ 1912 ՄԱՐՏ 1

ՄԵՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՄԻԱԸ

Անհատական ամեն վաճառան իրեն եւ իր ուսուցչական կազմին յատուկ մանկավաճական րմբոնումներու համաձայն կ'ընթացայ, ու այն վաճառանները որոնք գուրկ են այդպիսի սկզբունքներէ, իննիսն ազգէ կը յարդիւն դարձցնուին ևս վաճառանները ազգային արդարացիներէ, եւ կը յատուկան տարազայն մէջմէկ խանութ, ու խանութ ի խանութ միմեկի մէջ ամեն բան կարելի է գտնել, առանց տակայն որոշ բան մը գտած ըլլալու գոհունակութեամբ. այս անգամ մեր նպատակը չէ մէկ կամ միւս խանութին սրտիկանով վաճառաններուն բարդաւորութիւնը ընել, այլ կ'ուզենք մասնաւոր ընել մանկավաճականներու ամուսնի սակ գործուող այն հակամարտութեան մասնաւորութեանը, որոնք ամեն օր, ամէն ժամ կը գործուն ի վնաս Հայ պատանակութեանը թէ ճիշդիւրեան եւ թէ ստուարական զարգացում:

Բացէ ի բաց ու յաստատու մը յատուկ անկեղծութեամբ, պարտ կ'ըրգանք յայտարարել թէ եւս ուսուցչները ստուար մեծամասնութեամբ մանկավաճականներէ որոշ բան մը չեն հասկնար, ու այն ամէն բաները որոնք այլ ամուսնով կը կատարուին, առիթն անցնելն պարտաւորաբար փոխ ամուսնի զարգացումներու աղիւթն են:

Հանդիմով կը յայտարարենք թէ ունինք շատ կարող մանկավաճականներ, բայց միեւնոյն շատ մեր կարծիքով սխալ մը կը գտնենք ամուսնի մեծագոյն մասնաւորութեանը աղիւթն են:

ներու եւ Հայ մարզական ընդհանուր միութեան մը կազմակերպումը:

- Սկստական շարժումի որդեգրումը եւ անոր պատշաճեցումը Հայկական իրավիճակին:

Այս նպատակներու ծառայութեան տեսլականով, «Մարմնամարզ»ի խմբագրականները յաճախ կը շօշափեն վերոյիշեալ նիւթերը, զանազան տեսանկիւններէ դիտուած:-

- «Մարզ»ու կերպաւորումը:

- Պարտաճանաչութիւն:

- Հայկական ողիմպիականներու կազմակերպումը:

- Հայկական ակումբներու կազմութիւն եւ կազմակերպումը:

- Մարզանքի ներմուծումը Հայ վարժարաններէ ներս եւ պայքար անոր հակառակորդներուն դէմ:

- Հայ մարզիկի ծանօթացումը միջազգային բեմերու վրայ:

- Հայ կնոջ նպաստը առողջ սերունդներու կազմութեան:

- Բացօթեայ կեանքի առողջապահական առաւելութիւնները:

- Ազգային վերածնունդը մարզանքի ճամբով:

- Հայ սկստական շարժման քաջալերանք:

- Հայ մարմնամարզական ընդհանուր միութեան կազմութիւն:

Իսկ իւրաքանչիւր տարեկերջին, տարուան իրականացումները թուող եւ թերթին՝ իր նպատակին ծառայած ըլլալու հաստատումը կատարող խմբագրականները:

«ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶ»Ի ՄԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ, ԲԱՐՈՅԱԿԻՏԱԿԱՆ, ՄԱՐԶԱ-ԲԺՇԿԱԿԱՆ, ԹԱՐԳՄԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼ ՅՕԴՈՒՄԾՆԵՐԸ

Խմբագրականներու կողքին, Հայ ազգային եւ Ֆիզիքական գարթօնքին ծառայեցին «Մարմնամարզ»ի մասնագիտական յօդուածները՝ իրենց մանրամասնուած բացատրականներով եւ գիտական վերլուծումներով: Այս նպատակին իրականացումը կը յատկանշուի մասնագէտ յօդուածագիրներու աշխատակցութեամբ: Այսպէս՝

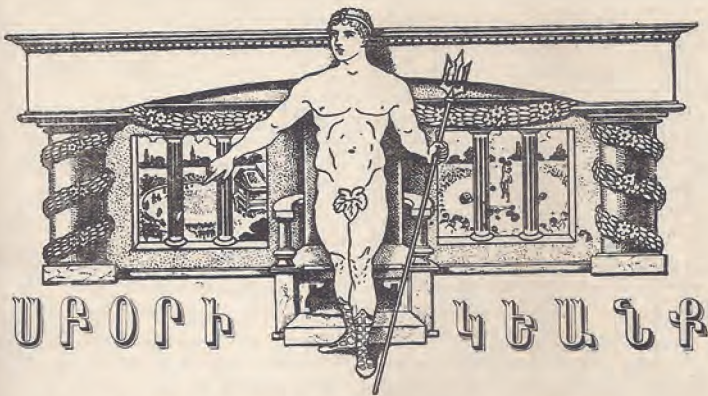
- Յովհաննէս Հինդլեան, տնօրէն եւ դաստիարակ, Հայ պատանի բարոյական կազմաւորման համար ստորագրած է բազմաթիւ յօդուածաշարքեր՝ հետեւեալ գլխաւոր նիւթերով: - Ֆիզիքական դաստիարակութեան պակասը մեր դպրոցներէն ներս, բնախօսական-հոգեբանական հետազօտութիւններ եւ անոնց կիրառութիւնը մանկավարժութեան մէջ, սեռային դաստիարակութիւն, հայ պոյ սկստուներ: Ինչպէս նաեւ թարգմանական յօդուածներ՝ Առողջապահական կանոններ դպրոցականներու համար, բժիշկ մօտեղբայրս ինչպէս սորվեցուց ինձի

Տպարաններու եւ խմբագրատան հասցէներու այս փոփոխութիւնները ցոյց կու տան, որ հրատարակութիւնը նիւթական եւ գործնական դժուարին պայմաններու տակ է որ կ'իրականանայ, ինչպէս կը վկայեն կարգ մը թիւերու մէջ երեւցող ազդարարութիւններ եւ խմբագրականներ: Այսուհանդերձ, համաշխարհային առաջին պատերազմն է որ պատճառ պիտի ըլլայ «Մարմնամարզ»ի հրատարակութեան դադարեցման:

«ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶ»Ի ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐԸ

«Մարմնամարզ»ի առաքելութեան պատուանդանները, շատ բնականաբար, պիտի հանդիսանային անոր զանազան թիւերու առաջնորդող յօդուածները: Շաւարշ Քրիսեանի համար թերթի առաքելութեան զարգացումին գլխաւոր առանցքները կը կազմէին:-

- Հայ անհատին բարոյական, մտային ու մանաւանդ ֆիզիքական զարգացումը, ի սպաս ազգային նպատակներու՝ յատկապէս հայկական վարժարաններու միջոցով:
- Հայ մարզական խումբերու, հայկական ողիմպիական-

ՀԱՅ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ՄԸ

ՍՐՔՅՈԼՍԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՈՂԻՄԲԻԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Մարմնամարզի խմբագրության կողմէ եղած երկրորդ հրատարակումը, 18 փետր, չարաթերեկայ, Պոլսոյ 17 ակումբներէն 11 ակումբ իրենց ներկայացուցիչը ուղարկած էին զրկուելիք անձը որոշելու ու այդ առթիւ կարծիքներու փոխանակութիւն մը կատարելու:

Մէկ կամ երկու ակումբ իրենց համամտութիւնը և համակրանքները յայտնելով մտադրուած գործին, կը դաւէին ներկայ չի կարենալ գտնուելուն համար, որով նետուեալ ակումբները ներկայ էին:

Անարձնեան (Պէշիկթաշ), Արաբ (Բերա), Արաւազ (Գուրուշէմէ), Արծիւ (Մարգրիդ), Շարժում (Ենի Գարու), Սահմի (Սկիւտար), Յաւազիլիսպիւրաց (Սկիւտար), Խոպերի Գոյժի հայ ուսա-

նողութիւն (Խոպերի Գոյժ), Սասուն (Պալաթ), Տիսան (Մարգրիդ) և Տար (Կ. Պոլիս):

Դեր ու դէմ վիճարանութիւններէ վերջ ժողովը որոշեց լաւագոյն հայ ակումբը ուղարկել, ու այս բանին համար նկատի առնուեցաւ զացողին ոչ թէ մասնագիտական ճիւղը, այլ ընդհանուր մրցումներու մէջ զոնէ անոր լաւ տեղ մը գրաւելու հաւանականութիւնը:

Այս տեսակէտով բաւական տաք վիճարանութիւններէ վերջ Պ. Մ. Գուրուշէման խօսք արձեղով երկու հաւանական ընտրելիներուն բաղդատութիւնը ըրաւ, ու եզրակացուց թէ Պ. Մկրտիչ Մկրեան լաւագոյն ակումբն է հայոց մէջ, իբր ընդհանուր զարգացում ունեցող:

Օննդական գործարաններու յատուկ բաներ, սկաուտը եւ իր կեանքին նպատակը:

- Լեւոն Յակոբեան, մարզիկ, իր անձնական փորձառութենէն.- Ի՞նչպէս ուժովցայ, լողալը:

- Տոքթ. Գարանֆիլեան, բժիշկ.- Լոգանքները առողջութեան տեսակէտով, ֆիզիքական դաստիարակութեան հարկը, արիւնը եւ իր հիւանդութիւնները:

- Յակոբ Քրիսեան, մարզիչ.- Մարմնամարզը մեր վարժարաններուն մէջ, հայ տիկնանց ակումբ, երեխան ի՞նչպէս մեծցնելու է, դպրոցական խաղեր, մարմնական պատիժը եւ իր հետեւանքները, տղուն աշխատանքը ընտանիքին մէջ:

- Արամ Նիկողոսեան, դաստիարակ.- Մարզանքը ի՞նչպէս ընելու է. թո՞յլ կերպով թէ ծիգով, դնդերներու աշխատութեան ազդեցութիւնը արեան շրջանին վրայ:

- Տոքթ. Ե. Սիրամարզ (Ամերիկայէն).- Ձիւնուոր տղաք, երիտասարդական ընկերակցութեան դերը, ժուժկալութիւն, սակաւակերութիւն:

Իսկ խմբագրապետ Շաւարշ Քրիսեանի գրիչը, իւրաքանչիւր թիւի մէջ, կը մնայ տիրական ներկայութիւն: Անկախ իր խմբագրականներուն ընդհանրական ձեւով շօշափած նիւթերէն, այլազան ու խորապէս մասնագիտական իր յօդուածները կարելի է դասաւորել գլխաւոր հինգ ճիւղերու տակ.-

Ա. Մարզանքի եւ ֆիզիքական դաստիարակութեան օգուտները

- Մարմնամարզը եւ իր անհրաժեշտութիւնը:
- Կիները եւ մարմնամարզը:
- Մարմնամարզը եւ գործի մարզիկ:
- Ֆիզիքական գործունէութիւնը եւ երկարակեցութիւնը:
- Մարմնամարզին մեծ դերը:
- Առօրեայ մարզանքին կարեւորութիւնը:
- Հայ աղջկանց ֆիզիքական կրթութիւնը:
- Առողջ մարդոց մարզանքը:
- Ֆիզիքական դաստիարակութեան ազդեցութիւնը կեանքի գործողութեանց վրայ:

Բ. Մարզանքի եւ մարզախաղերու կարեւորութիւնը հայ վարժարաններէն ներս

- Կրթական ապակեղրոնացում եւ իր վնասները:
- Մարմնամարզը հայ վարժարաններուն մէջ:

Գ. Մարզական եւ սկաուտական շարժումներու կազմաւորում եւ կեդրոնացում մէկ ընդհանուր միութեան հովանին տակ

- Հայ մարմնամարզական միութեան կատարելիք գործը:
- Հայ պոյս կառուտներու կազմութիւնը:
- Հ.Մ.Ը.Միութիւնը եւ իր գործունէութիւնը:

Դ. Ազգային զարթոնք եւ ազգային պաշտպանութիւն

Մենք ոչինչ կը խնդրենք, բայց իրաւունք ունինք պահանջելու մեր մեծահարուստներէն, որպէսզի հայ երիտասարդութեան ֆիզիքական վերածնութեան մեծ գործին սատար կանգնին: Ուզենք կամ չուզենք, հարուստ թէ աղքատ, նոյն ազգին կը պատկանինք: Եթէ ազգ մը մեծ է իր գաւազներուն մէկ մասին դրամովը, միւս մասին խելքովը, ոչ նուազ մեծ է նաեւ իր երիտասարդութեան ուժովը եւ տոկունութեամբը: Ուրեմն, պարոններ, իսկապէս ազգային գործ մը կատարելու գիտակցութեամբ բարեհաճեցէք մարմնամարզական միութիւններու օժանդակել, ու այս կը խնդրենք ոչ թէ մեզի՝ այլ ազգի՛ն համար:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ
«ՄԱՐՄՆԱՄԱՐՁ»Ի
(Շատուած, Բ. տարի թիւ 1)

- Ֆիզիքական կրթութեան բարձր նշանակու-
թիւնը:
- Ազգի մը ֆիզիքական ուժը ազգային պաշտպա-
նութեան տեսակէտով:

**Ե. Մարզանքի բնախօսական մեքանիզմը եւ
թերնիք ուսուցումը**

- Մարմնամարզական դասընթացք:
- Սեղմիրանը:
- Ֆուլթայոլը:
- Մորթիային շնչառութիւնը:
- Մարզանքը եւ բժիշկները:
- Յոգնութեան բնախօսութիւնը:
- Պտուղներու դերը ուժի պահպանման մէջ:
- Առողջութիւնը մարզանքի միջոցաւ:
- Անձնական առողջպահութիւն:
- Գործնական հրահանգներ ֆիզիքական փորձե-
րու ընտրութեան, ուսուցման եւ գործադրութեան
մասին:
- Մարզանքի մասնաւոր բնախօսութիւնը:

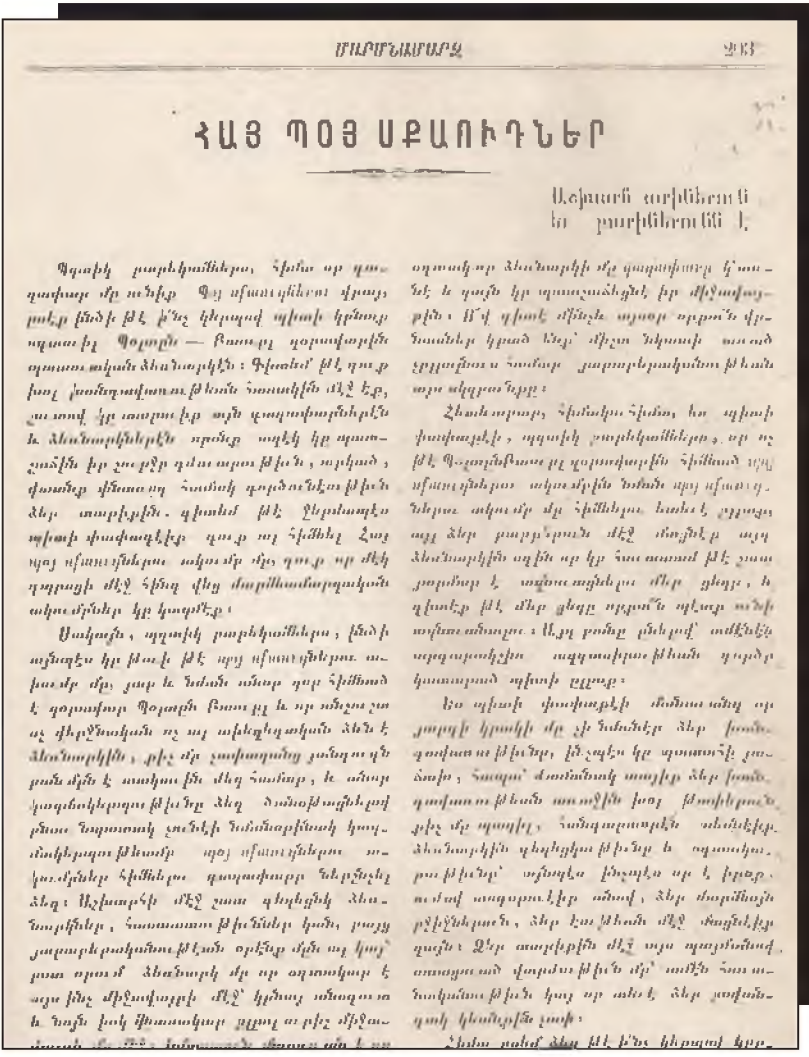
**«ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶ»Ի ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ
ԻՐԱԿԱՆԱՅՈՒՄՆԵՐԸ**

«Մարմնամարզ»ի հրատարակութիւնը, որպէս
ամսաթերթ կամ երկշաբաթերթ, մասնագիտական
հրատարակագրութեան իր դերը լիովին արդարա-
ցուց: Սակայն այդքանով չբաւականացաւ: Շաւարշ
Քրիսեանի երազն էր կեդրոնաձիգ գրաւութեամբ իր
շուրջ բոլորել մարզական շարժումներու պատասխա-

Պէտք է բոլոր հայաբնակ վայրերու մէջ կազմել մարմնամարզա-
կան ակումբներ, որոնց շնորհիւ երիտասարդութիւնը կարենայ մի-
ջոցներ գտնել իր մարմինը խնամելու, առողջութեանը հոգ տանե-
լու, մկանները զօրացնելու եւ անմեղ զբօսանքներ հայթայթելու
համար իրեն: Երիտասարդութիւնը, այդ կերպով, պիտի կարենայ
ինքզինքը զերծ պահել մարմնական մոլութիւններէ, անբարոյացու-
ցիչ ախտերէ, տեսակ-տեսակ հիւանդութիւններէ, պիտի կարենայ հե-
ռու մնալու գինետուներու ախտավարակ մթնոլորտէն, խաղամոլու-
թիւններէ եւ զէսութիւններէ:

Թող կազմուին մարմնամարզիկ խումբեր, գործնական փորձեր
եւ վարժութիւններ սկսին, լուրջ աշխատութիւններ տեղի ունենան,
եւ վստահ եղէք թէ երիտասարդութիւնը պիտի կազմուի ձկուն, զօ-
րաւոր եւ առողջ:

(Շատուած, Ա. տարի թիւ 4)

**ԽՍՔԱԳՐԱԿԱՆ
«ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶ»Ի**

նատուները, միասնաբար իրականացը-
նելու համար գործնական քայլեր:

Նախապէս, ինքնին սկսուած էր ար-
դէն բազմաթիւ ակումբներու խումբե-
րու եւ խմբակցութիւններու կազմու-
թիւնը Պոլսոյ եւ գաւառի զանազան
կեդրոններուն մէջ: «Մարմնամարզ»ի
խմբագրատունը՝ հոն պատահող կամ
կազմակերպուող հանդիպումներով
կը ծառայէր այս ակումբներու եւ
խումբերու թերնիք զարգացումին: Այս
իմաստով, քաջախելական շատ մը գրու-
թիւններու կը հանդիպինք այս կամ այն
ակումբի գործունէութեանց եւ յաջո-
ղութիւններու մասին: Մինչեւ իսկ ան-
հատական մարզիկներու յառաջիմու-
թիւնները օրինակելի նմոյշներու կը վե-
րածուին: Այս կարգին յատկանշական
է «Մարմնամարզ»ի քաջախելական
օժանդակութիւնները թատերական
ներկայացման մը յաջողութեան, որ-

սկառուտական շարժումները որպէս «Երկու նոր ուժեր» ներկայացնող խմբագրականի մը լրջ րնծայու- մով:

«Մարմնամարզ» իր վերոյիշեալ իրականացումնե- րու սահմանն ալ կը շրջանցէ, երբ թերթը կը գործադ- րէ բոլորովին նոր տեսակի աշխատանք, այս անգամ հրատարակչական ասպարէզէն ներս: Այսպէս է որ Բիւզանդ Կէօգիւպէօյի քեանի թարգմանական «Սերնդագործում եւ սեռային առողջաբանու- թիւն» (հեղինակ՝ HALL) գիրքը լրջ կը տեսնէ պրա- կային դրուածքներ, 1913ի սկիզբէն սկսեալ: Իսկ, պոյ սկառուտներու մասին գրքոյկ մը ձրիօրէն կը տրա- մադրուի «Մարմնամարզ»ի բաժանորդներուն, Յունուար եւ Փետրուար ամիսներու թիւերով ծա- նուցուած:

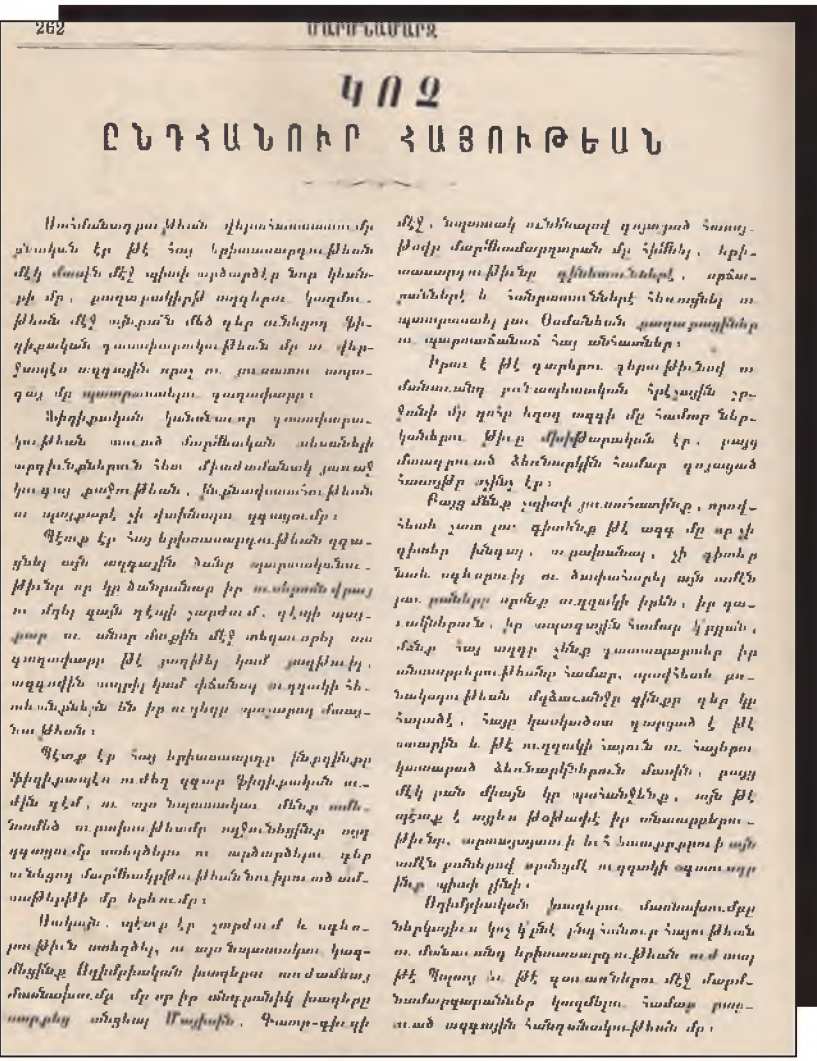
«ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶ»Ի ՕԺԱՆԿԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՍԿԱՌՏԱԿԱՆ ՇԱՐՓՈՒՄԻ ԾԱՆՕԹԱՅՄԱՆ ԵՒ ՏԱՐԱԾՄԱՆ

Ինչպէս մարզականի պարագային, նոյնպէս սկառուտական շարժման քաջալերող կը հանդիսանայ «Մարմնամարզ» ամսաթերթ-երկշաբաթերթը: Սկիզ- քը վերապահ եւ զգոյշ սկառուտական շարժման մա- սին, հետզհետէ աւելի ստոյգ ծանօթացումներ կը հա- ղորդէ Յովհաննէս Հինդրեանի յօդուածաշարքով, իսկ 1912ի կիսուն, Տ. Ե. Սիրամարգի յօդուածով յստակ հրաւէր կ'ուղղէ հայ դաստիարակներուն եւ դեկավարութեան՝ հիմնելու հայ պատանիներուն յա- տուկ սկառուտական շարժում, շեշտը դնելով անոր գինուորական եւ կարգապահական նկարագիրին վրայ: 1913ի սկիզբը, Քրիսեան աւելի շեշտակիօրէն կը գրէ՝ սկառուտական շարժումը վարժարաններու աշակերտու-

Շատ ուսուցիչներ ունինք, լեզուներու մասնագետներ, փիլիսոփայու- րեան տորթորներ, քերականագետներ ու հայագետներ, երաժշտապետ- ներ եւ տիրացուներ, պատուելիներ եւ փորձետօրներ: Սակայն ուսու- ցիչներու այս բանակին մէջ քանի՞ հատ կրնաք ցոյց տալ մարմնա- կրթութեան ուսուցիչներ, որոնք կարենային հայ երիտասարդութեան վատասերումին եւ փձացումին դէմ պատուար կանգնիլ:

Սակայն դժուարին հարցերու առջեւ ձեռնածալ ու երազուն մնալ տկար մարդու գործ է, ու մենք, գոհութիւն մեր կամքին, տկարներ ըլ- լալ չենք ուզեր: Ու հոտ, մեր պարտականութիւնն է որ ծնունդ կ'առ- նէ:

(Շատուած, Ա. տարի թիւ 5)

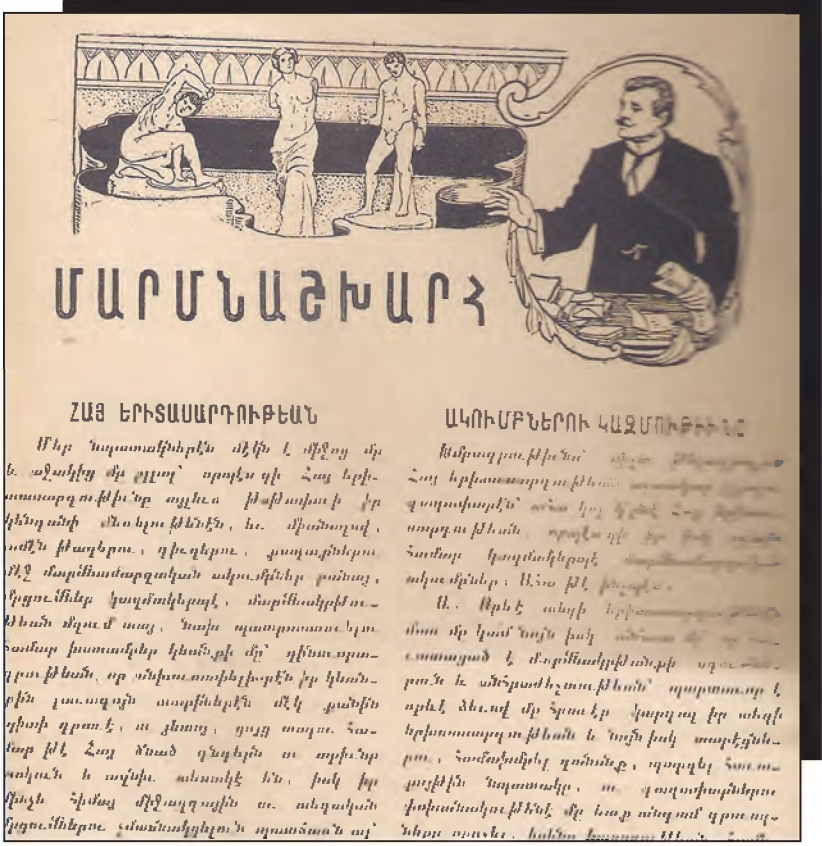
թեանց ծանօթացնելու նպատակով եւ իր տեսիլքը անմիջակա- նօրէն շօշափելի իրականացում ներկայացնելով: Նոյնպէս,

1913ի փետրուարին, «Մարմնամարզ»ի թիւին հետ որպէս նուէր Քրիսեան կը միացնէ պոյ սկառուտներու մասին գրքոյկ մը, որ իր տեսակին մէջ առա- ջինը ըլլալով, մեծապէս օգտակար կ'ըլ- լայ պատանիներու դաստիարակու- թեան՝ այս նոր մեթոտի կիրարկման զանազան շրջաններէ ներս: «Պոյ սկառուտը եւ իր կեանքին նպատա- կը - Հայ պոյ սկառուտներ» անունով այս գրքոյկը մեծապէս կը ծառայէ սկառուտական շարժումը ժողովրդա- կանացնելու նպատակին:

Այս նպատակով նաեւ Քրիսեանի դասախօսական ելոյթները Սկիւտարի հայ երիտասարդական շրջանակնե- րուն մէջ, անմիջապէս կ'արդիւնաւոր- լին: Պոյսոյ մէջ սկառուտական շարժ- ման գործնական առաջին քայլերը

ԽՍՐԱԳՐԱԿԱՆ «ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶ»Ի

կ'արձանագրուին նոյն թաղամասի Պէրպէրեան, Մեզպուրեան եւ Տայեան վարժարաններուն, ինչպէս նաեւ՝ Աղջկանց Ամերիկեան Վարժարանի աշակերտութեանց մասնակցութեամբ: «Մարմնամարզ» կը շարունակէ իր առաքելութիւնը, 1913ի յաջորդական թիւերուն մէջ տալով «Հայ պոյ սկաուտին դպրոցը» վերնագրին տակ, 38 յօդուածներէ բաղկացող սկաուտական գործնական կանոնագրութիւն մը՝ կարելի բոլոր մանրամասնութիւններով եւ ներկայացնելով Սկիւտարի Հայ սկաուտներու առաջին խումբին խմբանկարը՝ պաշտօնական տարազով: Թերթը 1913ի Ապրիլի թիւով կ'աւետէ Հայ սկաուտներու առժմեայ տնօրէն ժողովի մը կազմութիւնը, իսկ տարեկերջի թիւով արձագանգ կը հանդիսանայ ներքին գաւառներէն՝ Չմշկածագի մէջ սկսուած սկաուտական «Տերսիմ խումբ»ի կազմութեան:

ՄՏԱՅԱՆՔ
ԲԺԻՇԿԻՆ Բ. ԽՕՍԲԸ
Բժիշկ Կարպիս Հարպոյեան
Տպարան Կաթողիկոսութեան Հայոց
Մեծի Տանն Կիլիկիոյ, Անթիլիաս, 2011:

with the complements of

Restaurant Al-Mayass

§ Ø² ð Ø Û² Ø² ð ¼ | Æ Ì Û à ô Û , À

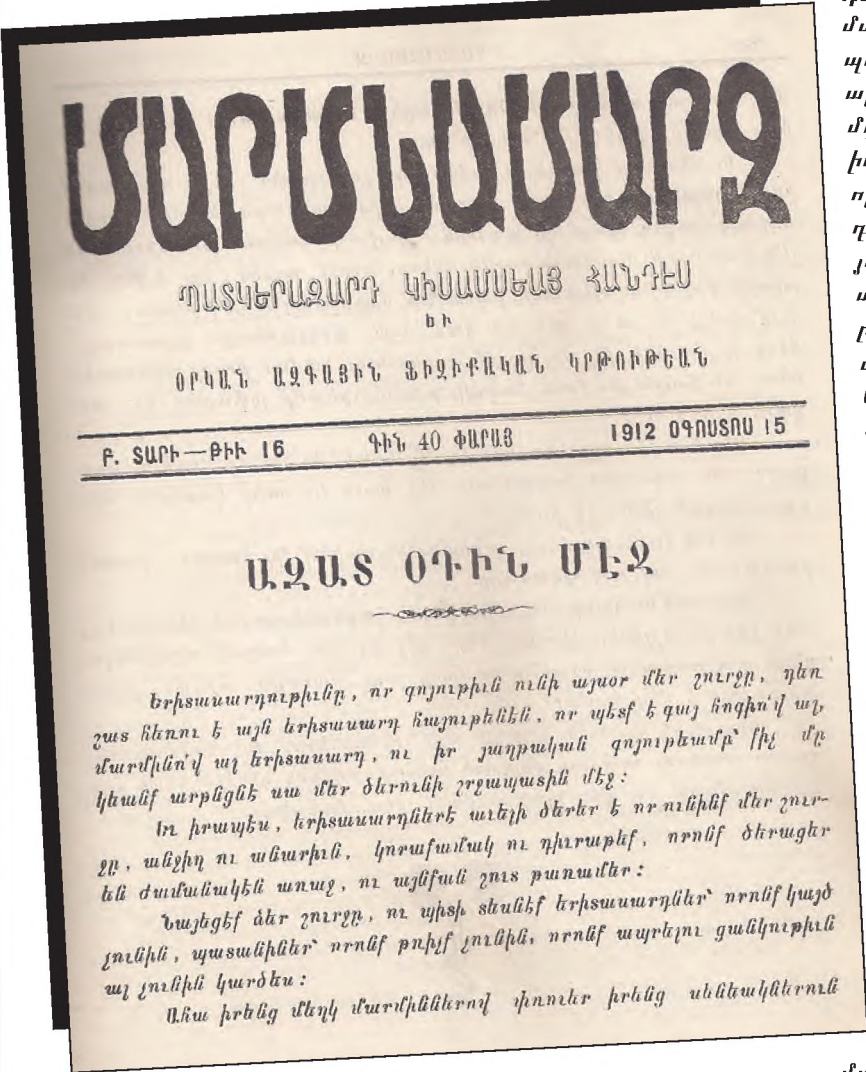
Օ սմանեան կայսրութեան հայ բնակչութեան շրջանում մարմնամարզութեան ու սպորտի հանդէպ հետաքրքրութեան ծաւալման եւ պրոֆեսիոնալ մարմնամարզիկների ասպարէզ գալուն զուգընթաց սպորտն աւելի տարածելու, այս շարժմանն աւելի լայն շրջանակներ ընդգրկելու համար նոր պահանջներ յառաջացան: Ահա այդ հրամայականով ծնուեց հայկական «Մարմնամարզ» հանդէսը, եւ կարելի է ամենայն որոշակիութեամբ փաստել, որ եթէ մարմնամարզական շարժումն արեւմտահայ իրականութեան մէջ մտաւ Օսմանեան կայսրութեան տարածքում գործող օտարերկրեայ, եւ յատկապէս ամերիկեան քոլէճների միջոցով, ապա դրա «հայկականացումը» տեղի ունեցաւ Շաւարշ Բրիտեանի

կողմից Պոլսում լոյս տեսնող «Մարմնամարզ» հանդէսի (1911-1914 թուականներին) շնորհիւ:

Այս նախաձեռնութեանը մեծ աջակցութիւն ցուցաբերեցին Յովհաննէս Հինդլեանը, տոքթոր Գարանֆիլեանը, Արամ Նիկողոսեանը եւ Լեւոն Յակոբեանը: Հանդէսի վարչական տնօրէն-պատասխանատու նշանակուեցաւ Կարօ Ունձեանը: Սկզբնական շրջանում պարբերականը լոյս էր տեսնում Յակոբ Սիրունու անմիջական մասնակցութեամբ ու աջակցութեամբ:

«Մարմնամարզ»ը, ինչպէս իրաւացիօրէն նշում է պոլսահայ յայտնի մարզիկ եւ հայկական սպորտի պատմութեան տարեգիր Գրիգոր Ճոլոյեանը, «անհատական նախաձեռնութեան ու անձնական ծիզերու ու զոհողութիւններու վրայ հիմնուած հրատարակութիւն էր...» («Ազդակ», Պէյրուս, 17.12.1938): Իրաւամբ «Մարմնամարզ»ը դարձաւ կայսրութեան մարզական առաջին պարբերականը՝ իւրօրինակ երեւոյթ հանդիսանալով արեւմտահայ պարբերական մամուլի պատմութեան մէջ: Այն ժամանակի բարբերի եւ տրամադրութիւնների իւրօրինակ արտայայտիչը դարձաւ՝ միաժամանակ որոշակիօրէն ստանձնելով սերունդների ազգային դաստիարակութեան, դրա գաղափարախօսական հանցակարգի ձեւաւորման ու տարածման կարեւոր առաքելութիւնը: «Մարմնամարզ»ի առաջին համարում գետեղուած էր հայ երիտասարդութեանն ուղղուած կոչ, որում ասուում էր. «Մեր նպատակներէն մէկն է միջոց մը եւ աջակից մը ըլլալ՝ որպէսզի հայ երիտասարդութիւնը այլեւս թօթափուի իր կենդանի մեռելութենէն, եւ միանալով, ամէն թաղերու, գիւղերու, քաղաքներու մէջ մարմնամարզական ակումբներ բանայ, մրցումներ կազմակերպէ, մարմնակրթութեան մղում տայ, նախ պատրաստուելու համար խստամբեր կեանքի մը՝ զինուորագրութեան, որ անխուսափելիօրէն իր կեանքին լաւագոյն տարիներէն մէկ քանին պիտի գրաւէ, ու յետոյ, ցոյց տալու համար թէ հայ ծնած դնդերն ու արիւնը տոկուն եւ ազնիւ տեսակէ են, իսկ իր մինչեւ հիմա միջազգային ու տեղական մրցումներու չմասնակցելուն պատճառն ալ՝ ոչ թէ իր մկաններուն ու իր արիւնին այլատերած ըլլալն էր, այլ այդ տեսակ մրցումներու գոյութեան անգիտանալ ու անոնց պատրաստուած չըլլալը» («Մարմնամարզ», Ա. տարի, թիւ 1, 1911 Փետրուար):

Ի սկզբանէ «Մարմնամարզ»ի առջեւ ծառայել էին մի քանի կարեւորագոյն խնդիրներ, նախ՝ մասսայականացնել սպորտային կեանքը, նպաստել մարմնակրթութեան ու սպորտի նկատմամբ հետաքրք-

րութեան արթնացմանը յատկապէս գաւառի հայաբնակ քաղաքներում ու գիւղերում, տեղեկութիւններ հաղորդել կայսրութեան տարածքում եւ աշխարհում տեղի ունեցող մարզական իրադարձութիւնները մասին եւ կատարել հայկական մարզական ակումբների գործունէութեան ու առաջնութիւնների կազմակերպման համակարգողի դեր:

Բնականաբար, «Մարմնամարզ»ի էջերում մեծ տեղ էր յատկացում հայ եւ օտար հեղինակների՝ մարմնակրթութեան, առողջապահութեան, մանկավարժութեան, սպորտի զարգացման թեմաներով հրապարակումներին: Եւ յատկանշական է, որ հայկական գրականութեան մէջ մարմնամարզութեամբ եւ սպորտով զբաղուելը չէր դիտւում լոկ ինքնանպատակ գործունէութիւն, այլ պայմանաւորում էր նաեւ առողջ սերունդ դաստիարակելու մտահոգութեամբ, յատկապէս՝ հայկական վարժարաններում:

Հէնց միայն այն փաստը, որ «Մարմնամարզ»ի միջոցով յաջողուեց նախաձեռնել ու կազմակերպել հայկական ողիմպիական խաղերի անցկացումը, վկայում է այդ ոլորտում պարբերականի մեծ ու շնորհակալ դերի մասին:

Յայտնի հայ մարմնամարզիկ Սթոքհոլմի միջազգային ողիմպիական խաղերում Օսմանեան կայսրութիւնը ներկայացրած վահրամ ֆափագեանն իր «Երիտասարդութեան ծայնը» յօդուածում, դրուատելով յունական մարզական կազմակերպութիւնների գործելակերպն ու մարմնամարզութեան հանդէպ եղած ուշադրութիւնը, քննադատելով հայ երիտասարդների պարապութիւնը, ծուլութիւնը եւ միւս յոռի բարքերը, գրում է. «... Վստահ եղէք որ, եթէ Պոլսոյ մէջ մարմնամարզական հայ ակումբ մը կազմուի, քիչ ատենէն թուրքոյ բոլոր նոյն տեսակ ակումբներուն մէջ առաջինը կը հանդիսանանք:

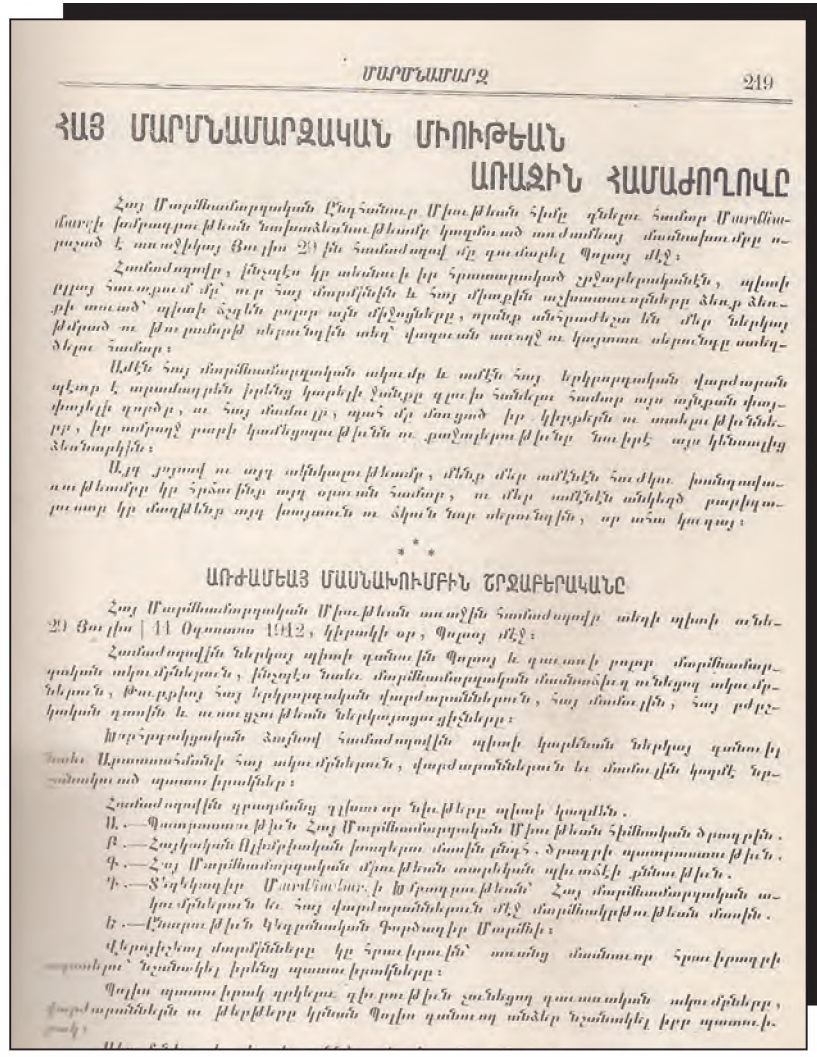
Տղայոց դաստիարակութեան ամենէն դժուար խնդիրն է կամքի դաստիարակութիւնը, տղան կամք ընելով կրնայ իր շատ մը մտաւորական եւ հոգեկան թերութիւններուն գոնէ մեծագոյն մասին դարման տանիլ:

Անշուշտ չենք յաւակնիր պնդելու թէ ամեն բարոյական եւ մտաւորական թերութիւն կարելի է լոկ ֆիզիքական կրթութեամբ դարմանել, բայց մանաւանդ դպրոցական տղայոց յատուկ եղող կարգ մը պակասութիւններ կը վերնան պարզապէս մաքուր օդի, բացօդայ կեանքի եւ մարզանքի միջոցաւ:

Կ'արժէ որ հայ ուսուցիչները ուշադրութիւն դարձնեն այս կետին ու ըստ այնմ ուղղեն իրենց ջանքերը եւ իրապէս կ'ուզեն իրենց յոգնութիւնները առաւելագոյն չափով օգտակար եղած տեսնել:

**ԽՍՐԱԳՐԱԿԱՆ
«ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶ»Ի**

(Շատուած, Բ. տարի թիւ 5)

ակումբներուն մէջ առաջինը կը հանդիսանանք:

«Այսօր մեր մէջ արդէն կան յոյներուն փառքը կազմող Տորիզասի մը հետ մրցելու կարող ու անոր դափնիները խլելու կարող մարմնամարզիկներ: Ու եթէ Եւրոպան հայուն արիւնովը մեզի չճանչցաւ, թող զմեզ մեր ուժովը ճանչնայ» («Մարմնամարզ», Ա. տարի, թիւ 2, 1911 Մարտ):

«Մարմնամարզ»ը քարոզչական գործունէութիւն էր ծաւալում նաեւ մարմնակրթական եւ սպորտային ակումբներ ստեղծելու ուղղութեամբ ուղեցոյցի ու խորհրդատուի դեր ստանձնելով նման ակումբների կազմակերպման համար: Ընդ որում, սպորտը դիտելով որպէս քաղաքացիական գիտակցութեան ցուցիչ՝ մարզական ակումբների ստեղծումը եւ յատկապէս թիմային մարզաձեւերի զարգացումը դիտւում էին ազգային պա-

ուակտուածութեան երեւոյթները յաղթահարելու եւ նոր որակի ազգային գծեր ու կենսագործունէութեան նոր փրկիստիպարութիւն ձեւաւորելու կարելոր գրաւական: Դրա վառ վկայութիւնն են Շ. Քրիսեանի հետեւեալ տողերը: «Առաւելապէս մեզ, հայերուս համար ակումբներու զոյւթիւնն ու զարգացումը ահագին կարելորութիւն ունի այն տեսակետով որ, այդ միջոցով կը վարժուինք հաւաքական կեանքի. իրաւամբ հայոց ամէնէն քննադատելի կողմերէն մէկն ալ նկատուած է անոնց դէպի անհատապաշտութիւն ունեցած բնագոր: Հաւաքական կեանքի պայմաններու ենթակուիլ հայու մը համար միշտ ծանր ու դժուարին կու գայ: Ակումբներու միջոցաւ է որ այդ ոգին պիտի մեղմացուի, եւ պիտի տրուի հայ պատանիներուն սէր դէպի հաւաքական կեանքը...»

«Սէկ խօսքով մարմնամարզական ակումբները հնոց մըն են ոչ միայն ֆիզիքական ուժի, այլեւ կազմակերպուած ու կարգապահ հաւաքականութեան եւ քաղաքացիական դաստիարակութեան» («Մարմնամարզ», Բ. տարի, թիւ 18, 1912 թ. Սեպտեմբեր 15):

«Մարմնամարզ»ին ակտիւորէն թղթակցում էին Ջմիւռնիայից, Քէթախից, Արարկի, Պարտիզակ, Կեսարիա քաղաքներից եւ այլ վայրերից: Անմասն չէին մնում նաեւ Եգիպտոսի, Պուլկարիայի, Ա.Մ.Ն. Հայկական գաղութների մարզասէրներն ու մարզիկները: Կարելորում էր նաեւ Հանդէսի Համարները գաւառների դպրոցներ ու վարժարաններ Հասցներու Հանգամանքը գաւառահայրութեան շրջանում պարբերականի տարածումն իրականացնելու հարգով:

Լայն թափ ստացած մարմնակրթական եւ սպորտային շարժումն առաջ բերեց նաեւ Հայկական մարզական կառույցների Համախմբման գաղափարարը, որի առաջամարտիկն ու աջակիցը կրկին Շ. Քրիսեանն էր: Մասնաւորապէս Ստամպուլի եւ Ջմիւռնիայի Հայկական բազմաթիւ Ֆուլթպուլային թիմերի գոյութիւնն անհրաժեշտութիւն դարձրեց ստեղծել առանձին, զուտ Հայկական Ֆուլթպուլային լիկա:

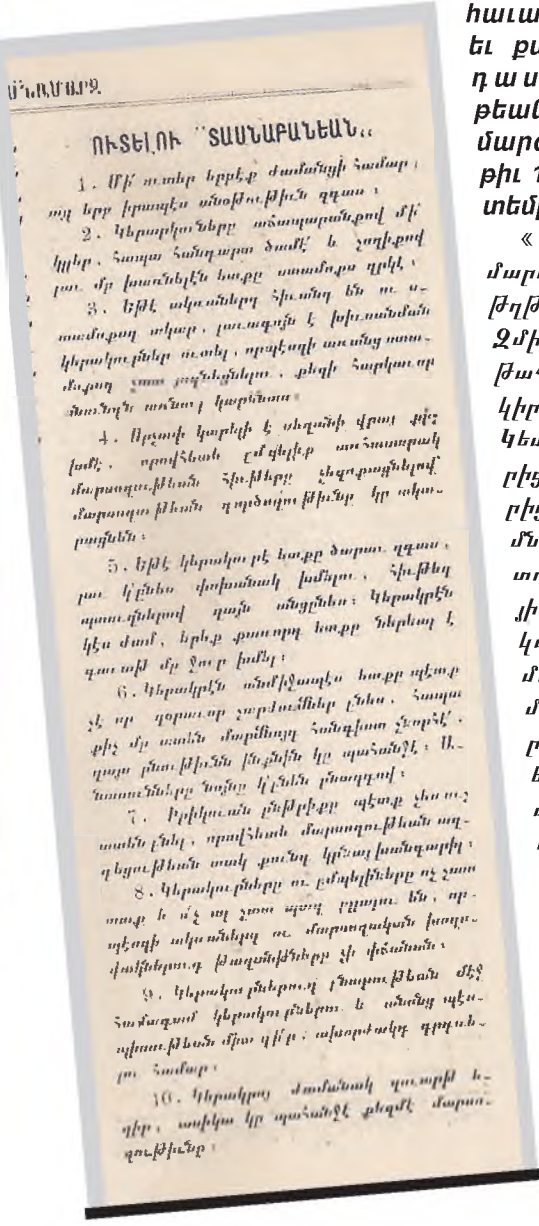
«Մարմնամարզ»ի առանձին Հայկական Ֆուլթպուլային լիկա ստեղծելու նախաձեռնութիւնը միանշանակ չընդունուեց Հայկական ակումբների կողմից: Այս նպատակով Հրաւերներ ուղարկուեցին Պոլսի Հայկական Ֆուլթպուլային ակումբներին, սակայն արձագանգը սպասուող արդիւնքը չտուեց: Չնայած Հանդէսի խմբագիրը դժգոհում է Հայ մարզիկների կողմից մարմնի կազմուածքի պատկերով լուսանկարներ տրամադրելու դժկամութիւնից, այդուհանդերձ «Մարմնամարզ»ի էջերում գետեղուեցին շուրջ երկու տասնեակ Հայ մարզիկների լուսանկարներ՝ մարմնի կազմուածքի պատկերով:

Ուշագրաւ է նաեւ այն փաստը, որ եթէ առաջին Համարներում «Մարմնամարզ»ը լոյս էր ընծայուում որպէս պատկերագրող ամսաթերթ, ապա յաջորդող Համարներում այն արդէն Հանդէս էր գալիս որպէս «Օրկան ազգային ֆիզիքական վերածնութեան», իսկ այնուհետեւ՝ «Օրկան ազգային ֆիզիքական կրթութեան»՝ դրանով իսկ շեշտադրելով իր իրական կոչումը եւ վերածուելով Օսմանեան կայսրութեան Հայ բնակչութեան շրջանում մարզական կեանքը խթանող կարեւորագոյն գործիքի ու միջոցի:

«Մարմնամարզ»ի առաջին Համարի լոյս ընծայման առաջին տարում՝ 1911 թ. հրատարակում էր որպէս ամսաթերթ՝ լոյս տեսնելով 10 Համարներով: Երկրորդ տարում, ընդառաջելով ընթերցողների խնդրանքին, այն վերածուեց կիսամսեայ Հանդէսի, եւ 1912 թ. լոյս տեսաւ 24 Համար: Տպարանների ու խմբագրատների Հասցների պարբերաբար փոփոխութիւնները յուշում են, որ թերթը նիւթական դժուարութիւններ է կրել:

«Մարմնամարզ»ի հրատարակութիւնը բացառիկ երեւոյթ էր Հայ իրականութեան մէջ: Նշանաւոր Հայ մարմնամարզիկ Տիգրան Խոյեանն այս առիթով իր յուշերում գրում է. «Մարմնամարզ»ը մեծ բաց մը գոցեց, եւ ծիշդ ատենին հասաւ օգնութեան՝ ֆիզիքական դաստիարակութեան կարելորութիւնը ծանօթացնելու համար, մինչ այդ եւ այդ ուղղութեան թափուած ջանքերուն այնքան յամառօրէն ընդդիմութիւն ցոյց տուողներուն: Եղաւ խորհրդրդատուն եւ առաջնորդը պատանի եւ երիտասարդ մեր սողոցը...»:

«Մարմնամարզ»ը լոյս տեսաւ մինչեւ 1914 թ.: Պարբերականի հիմադիր Շաւարշ Քրիսեանը դարձաւ Մեծ Եղեռնի զոհ եւ թերթը դադարեց լոյս տեսնելուց: Առաջին Համաշխարհային պատերազմից յետոյ «Մարմնամարզ»ին փոխարինելու եկաւ «Հայ սկսուած»ը, որը մարմնակրթական ու մարզական թեմաներին անդրադառնալուց զատ Հանդիսանում էր նաեւ Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութեան պաշտօնաթերթը:

ԱՌԱՋԻՆ ԽՕՍՔ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ «ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶ»Ի

Ա. տարի, թիւ 1, Փետրուար 1911

Այնպէս համոզուած ենք ու պատմական փաստեր ունինք ուրիշներն ալ համոզելու, թէ այն ազգերը որոնք կ'ուզեն իրենց գոյութիւնը ապահովել, բարգաւաճիլ ու զարգանալ, ըլլայ վաճառականութեան, ըլլայ գիտութեանց եւ ուսմանց մէջ, պարտաւոր են միտքն ու մարմինը իբր ամբողջ մը նկատել ու ըստ այնմ երկուքն ալ հաւասարապէս զարգացնել:

Սահմանադրութենէն ասդին զանազան թերթեր, մանաւանդ պարբերականներ հրատարակուեցան. ատոնցմէ շատերուն անունն անգամ մտոցած ենք. ու իրենց չկարենալ շարունակելը շատ բնական էր, որովհետեւ տարբեր անուններու տակ գրեթէ նոյն նիւթի մը կրկնութիւնն էին եւ ուրիշ ոչինչ:

Մենք տակաւին ոչ մէկ թերթ տեսանք, որ մեր նորմալ կեանքին մէջ կրթիչ նորութիւն մը մտցնելու նկրտեր: Յաւով կ'ըսենք թէ տակաւին դաստիարակութեան համար այնքան կարելորդ ու ազգի մը ապագային մասին այնքան անհրաժեշտ մանկավարժական թերթի մը հրատարակութիւնը չտեսանք:

Բայց ցաւիլն ու լալը չեն բաւեր: Ու այսօր, թրքահայ գրականութեան մէջ մեծ պակաս մը գոցելու համար, ձեռնարկած ենք հրատարակել ներկայ ամսաթերթը, որուն գլխաւոր ու գրեթէ միակ նպատակը պիտի ըլլայ հայերէն գիտցողներուն հասկցնել թէ ամէն բանէ առաջ մարդ *կենդանի* մըն է, ու պարտաւոր է իբր *բանաւոր* եակ, իր ունեցածը, այսինքն մարմինը խնամել եւ բարելաւել:

Մարմնամարզը ինքնավստահութիւն կու տայ եւ նկարագիր կը շինէ, ու էթէ 50 տարի առաջ մեր մէջ ալ մուտ գտած ըլլար կանոնաւոր ֆիզիքական կրթութիւն մը, վստահօրէն այսօր չէինք իբր հայ բնորոշուեր այն յատկութիւններով, որոնք մեր առաւելութիւնները նսեմացնելու միայն կը ծառայեն:

Թերթիս ուղղութիւնը պիտի ըլլայ ամսէ ամիս, իսկ պահանջներու զարգանալու պարագային ամիսը երկու անգամ հրատարակուելով տալ այն բոլոր ծանօթութիւններն ու տեղեկութիւնները, որոնց գիտակցութեամբ եւ գործադրութեամբ միայն կարելի է առողջ ու երջանիկ ապրիլ:

Շատ լաւ համոզուած ըլլալով որ մարդ այնքան կ'արժէ մտաւորապէս՝ որքան ֆիզիքապէս ու փոխադարձաբար, մեր այս ձեռնարկը յաջողելու համար ապահոված ենք մեր մէջ դժբախտաբար շատ ցանցաւոր թիւով գոյութիւն ունեցող մանկավարժներուն մասնակցութիւնը. ու միեւնոյն ատեն շատ լաւ ալ գիտնալով որ մանկավարժ մը առանց բժիշկի եւ բնախօսի օգնութեան կարող չէ մանուկը կրթել եւ *մարդ* ընել, ապահոված ենք ծանօթ բժիշկներու եւ բնախօսներու օժանդակութիւնը: Մէկ խօսքով՝ մեր նպատակը պիտի ըլլայ *մարդ* պատրաստել եւ *մարդեր* են որ մեզի կը պակսին:

Աւելորդ կը համարինք մանրամասնութեանց մէջ մտնել, թերթի մը պարունակութիւնը կը ցուցնէ իր ուղղութիւնը եւ նպատակը. միայն կ'ուզենք աւելցնել թէ հետզհետէ նախաձեռնարկ պիտի ըլլանք կամ մղում պիտի տանք ամէն թաղի ու գաւառի մէջ, մեր կարողութեան չափով, մարմնակրթանքի միութիւններ հաստատելու ու այսպէսով երիտասարդութիւնը բարոյական անկումներէ հեռացնելով, յունական եւ ողիմպիական խաղերու վերածնութեան պէս հայկական ֆիզիքական կրթութիւն մը ստեղծել:

Ու ձամբայ կ'ելլենք:

ՊԱՐԶՅԱՌԱԶԻՆԱՂԱՅՔԻ ՄԸ ԱԻԵԼԻՆ

Միհրան Շիմշիրեան ՊԵՅՐՈՒԹ

Մ.Ը.Մ.ի 10րդ Ընդհանուր Ժողովի պատրաստութիւններու օրերն են: Ամէնուրեք տեղի կ'ունենան ժողովներ, քննարկումներ եւ զրոյցներ՝ միութեան յառաջիկայ չորս տարիներու ապագային շուրջ: Կը տազնապին բոլորը: Կը տեսնենք ու կը լսենք զանոնք եւ բնական հարցադրում մը կը ծնի մեր մէջ, թէ ի՞նչ ընել եւ ի՞նչպէս ընել, որպէսզի 93ամեայ այս միութիւնը գայիք օրերուն ապրի պարզ յառաջխաղացքէ մը աւելին: Մեր ակնկալութիւնը ոստում մըն է դէպի նոր օրեր, նոր տասնամեակներ, աւելի հզօր ու արդիական կառոյցով, աշխատանքի ժամանակակից ձեւերով եւ բազմապատկուած արդիւնքով:

Անշուշտ, այս հարցադրումը նոր չէ, սակայն առաջին անգամն է, որ այսքան սուր կերպով կը ներկայանայ մեզի, որովհետեւ մեր կեանքը այլեւս կը զարգանայ շատ արագ, փոփոխութիւնները տեղի կ'ունենան մեծ տարողութեամբ եւ մենք պարտաւոր ենք պատասխան գտնել այս հարցադրումին, այսօր, նախքան վաղը:

Մտահոգ ենք բոլորս այլ: Մտահոգ մանաւանդ սկաուտական մեր շարժումին ապագայով, որովհետեւ մարզական ճարտարարուեստի եւ արբանեակային կայաններու լայն քարոզչութեան շնորհիւ, եթէ մարզական կեանքը կը շարունակէ մեծապէս հետաքրքրել մեր երիտասարդութիւնը, սկաուտութեան պարագային հարցը տարբեր է: Սկաուտութիւնը ճարտարարուեստ ու «պիզնըս» չունի: Ո՛չ ալ քարոզչական լայն միջոցներ ունի: Այսօր ան զգալի նահանջ մը կ'ապրի քիչ մը ամէն տեղ, որովհետեւ կարգապահութեան՝ տրսիփիլի հասկացողութիւնը փոխուած է այլեւս: Սերունդը սկսած է աւելի անձնակեդրոն ու նստակեաց դառնալ, գերին դառնալով համացանցի ընկերային հաղորդակցութեան ցանցերու («Ֆէյսպուք», «Թուիթթըր», «Լինք ին»), տեսակաւոր խաղերու («Փլէյ Սթէյշըն 2, 3», «Էքսպոքս», «Նինթենտօ», «Ուլ»...),

ըլիջային հեռաձայնի, Այ-Փոտի եւ Այ-Փէտի կապուած այլազան հրապոյրներուն: Բնութիւնը, չարքաշ կեանքը եւ բացօդայ խաղերը շատերուն համար կորսնցուցած են իրենց քաշողականութիւնը: Կամաւոր աշխատանքի ըմբռնումը եւս փոխուած է մեծապէս: Մարգարաղերու պարագային, մարզիչները յաճախ վճարովի են, իսկ սկաուտութեան պարագային, կարելի՞ է օրին մէկը նման բան պատկերացնել խմբապետներու համար...

Ի՞նչ ընել ուրեմն եւ ի՞նչպէս ընել:
64 տարիներու միութեանական մեր փորձառութիւնը կը թելադրէ եօթը հանգրուաններէ բաղկացած աշխատանքի ուղեգիծ մը, շատերուն ծանօթ՝ «ճամբու քարտէս» մը:

1. ՆԵՐԿԱՅ ԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Անհրաժեշտ է նախ առարկայական գնահատում մը կատարել, թէ Հ.Մ.Ը.Մ.ի շարքերը, այսօր, իրենց հիմնադրութենէն 93 տարի ետք, ո՞ր կը գտնուին գիրենք ծնունդ տուած պայմաններէն: Խօսքը անպայման անդամական թիւերու եւ մասնաճիւղերու մասին չէ, այլ՝ թիւերէն անդին, գործունէութեան ընդհանուր եղանակին եւ անկէ ստացուած արդիւնքին մասին: Քննարկելի բաւական հարցեր կան այստեղ, սկսեալ դաստիարակչական նիւթերու բովանդակութենէն՝ հասնելու համար մեր աշխատանքներու ապագայի հեռանդկարները ճշդելու անհրաժեշտութեան:

Հ.Մ.Ը.Մ. կը գործէ հայրենիքի եւ այնպիսի շրջաններու մէջ (Միջին Արեւելք, Արեւմտեան Եւրոպա, Ամերիկաներ եւ Գանատա, Հարաւային Ամերիկա, Արեւելեան Եւրոպա...), որոնցմէ իւրաքանչիւրը ունի իր տեղական իւրապատկութիւնը: Որո՞նք են այդ իւրապատկութիւնները, տարբերութիւններն ու նմանութիւնները: Հարկ է յստակացնել այդ բոլորը, ճշդել նաեւ այսօրուան մեր կարիքները եւ ըստ այնմ քննել մեր կարողութիւններն ու կարելիութիւնները:

2. ԱՊԱԳԱՅԻ ՀԵՌԱՆԿԱՐ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի գործունէութիւնը կ'ընթանայ չորս տարին անգամ մը գումարուող Ընդհանուր Ժողովներով, որոնք

անցնող չորս տարիներու գործունէութիւնը նժարի դնելէ ետք, ուղի կը ճշդեն յաջորդ չորս տարիներու աշխատանքներու՝ առաւելաբար կեդրոնանալով համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական ընթացիկ ձեռնարկներու (բանակումներ, մարզախաղեր, դիւաններու ժողովներ...) զարգացման վրայ: Առօրեայ հարցերը այնքան մը կը կլանեն ժողովն ու ժողովականները, որ յաճախ անոնք առիթը չեն ունենար միութեան գալիք 5-10 տարիներու ապագային մասին խորհրդածելու, զարգացման նոր ու ընդարձակ հեռանկարներ բանալու միութեան մը առջեւ, որ Միջին Արեւելքէն, Ամերիկաներէն եւ Արեւմտեան Եւրոպայէն դուրս՝ ահագին ընելիք ունի Արեւելեան Եւրոպայի, Ռուսիոյ եւ նախկին Խ. Միութեան երկիրներու նորաստեղծ հայ գաղութներուն մօտ: Տակաւին, առանց անդրադառնալու նոյնինքն Արեւմտեան Եւրոպայի մէջ (Սպանիա, Պելճիքա, Յունաստան...) արտագաղթած հայաստանցիներով կազմաւորուող նոր գաղութներուն:

Հայապահպանումը կարեւոր աշխատանք է, սակայն չի կրնար Հ.Մ.Ը.Մ.ի նման միութեան մը միակ հեռանկարը ըլլալ Ձևը դարու այս օրերուն:

3. ՆԱԽԱՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կարելի չէ ամէն գործ, ամէն տեղ, նոյն ժամանակ կատարել: Հարկ է ունենալ նախապատուութիւններ եւ ըստ այնմ որոշել, թէ մեր աշխատանքները ուրկէ՞ պիտի սկսին: Առաջնահերթաբար ո՞ր ծրագիրը, ո՞ւր եւ ի՞նչպէս պիտի իրականացուի: Առաջնահերթութիւնները տեղէ տեղ կը տարբերին:

Օրինակի համար, սկստական մարզի պարագային, ո՞րն է օրուան առաջնահերթութիւնը. սկստական նոր գիրքերու պատրաստութիւնը, Հայաստան-Սփիւռք քոյր մասնաճիւղերով բանակումներու իրականացումը թէ՛ միջազգային ճամպորիներուն մեծաթիւ մասնակցութեան ապահովումը:

Մարզականի պարագային, կ'արժէ հարց տալ, թէ առաջնահերթութիւնը տարբեր երկիրներու ախոյեանութիւններուն մասնակցի՞լն է, երկրորդական խումբերու ներքին մրցաշարքե՞րն են, թէ մարզիչներու պատրաստութեան դասընթացքները:

4. ՄԵԿՆԱԿԷՏԵՐ

Առաջնահերթութիւններ ճշդելէ ետք, պէտք է որոշել, թէ ուրկէ՞ սկսիլ գործի: Նորը շինելու համար անպայման հինը քանդելու կարիքը չկայ, որովհետեւ ամէն ինչ որ հին է, հինցած չէ, իսկ ինչ որ նոր կը թուի՝ նորութիւն չէ: Հետեւաբար, պէտք է ճշդել մեր ամուր յենակէտերը՝ ուժի աղբիւրները, կարելիութիւններն ու յաջողութիւնները եւ այդ ձեւով ճամբայ կլիել, կարենալ հասնելու համար որոշուած թիրախին:

5. ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԾՐԱԳԻՐ

Նախապատուութիւններու եւ մեկնակէտերու յստակացումէն ետք, կարգը կու գայ աշխատանքի ծրագրի մշակման: Խօսքը միջոցներու եւ ձեւի մասին է, ոչ՝ բովանդակութեան: Ծրագիրը կը ներառնէ աշխատանքի լծուած տղոց ու աղջիկներու պատրաստութիւնը, անոնց ղեկավարներուն մնայուն

որակաւորումը եւ, ամէնէն կարեւորը, նիւթական անհրաժեշտ միջոցներու ապահովումը, որպէսզի ծրագիրները չմնան լոկ ցանկութիւններ:

Այս հանգրուանին շատ հիմնական է մարդուժի պատրաստութեան հարցը: Մարդուժ, որ պիտի հաւատայ ծրագրի կարեւորութեան եւ ի վիճակի ըլլայ հոգեպէս եւ գործնապէս նպաստելու անոր յաջողութեան: Պատրաստութիւնը տեւական ընթացք է: Սեմինարով կամ բանակումով չի սահմանափակուիր: Պէտք է քայլ պահել վարչագիտական, արհեստագիտական բոլոր ձեւի նորութիւններու հետ, որպէսզի կարելի ըլլայ տիրապետել լաւ ծրագրի մը արագ ու անսխալ իրագործման բոլոր «գաղտնիք»ներուն:

6. ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄ

Թուղթի վրայ գրուած որեւէ ծրագիր մեռեալ տարր կը մնայ, եթէ կեանք ու շունչ չստանայ: Ծրագիրները կը մշակուին իրականացուելու եւ ոչ թէ թղթածրարներու մէջ պահուելու կամ ձգձգուելու համար: Սակայն, ծրագիրը մը իրականացնելու համար պէտք է ունենալ անհրաժեշտ տեսիլք եւ քաջութիւնը: Հսկել, որ ծրագիրը ամենայն մանրամասնութեամբ իրականացուի նախատեսուածին համաձայն, իսկ եթէ յանկարծ խոչընչոտներու հանդիպի, պէտք է պատրաստ ունենալ ծրագրի երկրորդ կարելիութիւն մը (Բ. ծրագիր), որպէսզի ի հարկին դիմուի այդ տարբերակին:

7. ԱՐԺԵՒՈՐՈՒՄ

Մեր ուղեցոյցին վերջին հանգրուանը արժեւորումն է, կատարուած աշխատանքին առարկայական գնահատումը, իր դրական եւ բացասական կողմերով: Կը շեշտենք առարկայականը, որովհետեւ ընկալեալ մօտեցում է ամէն ձեռնարկ կամ ծրագիր ներկայացնել իրեւ իրագործում, նուաճում: Զեռնարկ ընելը անձական գոհունակութեան համար չէ, ոչ ալ՝ տեղեկագիր լեցնելու պահանջ է: Պէտք է հարց տալ, թէ տուեալ ձեռնարկ մը ի՞նչ կ'աւելցնէ միութեանական մեր կեանքին: Կամ՝ ի՞նչ նորութիւն կը բերէ անոր: Յաջողութիւնը, նորութիւնը համեմատական հարց է: Պէտք է մենք մեզ բաղդատել մեզմէ հզօրներուն հետ եւ ըստ այնմ յանգիլ եզրակացութիւններու: Կայ նաեւ յաջողութեան մը ակնկալութիւններու չափ ու սահմանի հարց: Օրինակի համար, յաջողութիւն է միութեանական ձեռնարկի մը հաւաքել 500 հոգի: 5000 հոգինոց գաղութի մը համար այդ թիւը կրնայ մեծ թուիլ, սակայն 200 հազարնոց գաղութի մը համար՝ ոչ:

Արժեւորման պիտի յաջորդէ կացութեան գնահատումը եւ այդ ձեւով վերադարձ մը պիտի կատարուի առաջին կէտին, կազմելով փակ օղակ մը՝ եօթը շղթաներով:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի 10րդ Ընդհանուր ժողովի նախօրեակին, միութեանական շարքերու աշխուժացման եւ հզօրացման համար, իւրաքանչիւր Հ.Մ.Ը.Մ.ական հարկ է ա՛յս դիտանկիւնէն մօտենայ հարցերուն եւ անհրաժեշտ խստապահանջութեամբ պատրաստուի յառաջիկայ օրերուն, հայրութեան «կամաւոր բանակ»ը պարզ յառաջխաղացքէ մը աւելիին առաջնորդելու նախանձախնդրութեամբ:

ՆՈՐ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԴԷՄ ՅԱՆԴԻՄԱՆ

Հ.Մ.Ը.Մ.ականությունը ապրում է, ոգի է, հաւաքական յիշատակներու աղբիւր եւ պաշար է, հոգեկան կապ է նախորդ սերունդէն նոր սերունդին եւ մանաւանդ՝ միութեանկան պատկանելիութեան ճամբով ազգային պատկանելիութիւն է: Հ.Մ.Ը.Մ.ի այս իւրայատուկ իրականութիւնը պարտինք առաւել զարգացնել: Յատուկ ջանքերով մօտեցնենք երէց ու երիտասարդ սերունդները: Հ.Մ.Ը.Մ.ը ո՛չ միայն հոգեկան կապ է շրջանի մը մէջ, այլ՝ համագաղութային հաւաքներով կը մնայ գործնական միջոց Սփիւռքի հայ իրականութեան երիտասարդութիւնը կամըջելու:

Այս իմաստով, հարկ է վերաբեւոբել համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մեր համախմբումները: Օրինակ, մեր սկսու-

Վարուժան Սերոբեան ՄՈՆԹՐԵԱԼ

Հ.Մ.Ը.Մ.ը այսօր, աւելի քան երբեք, կը մնայ Սփիւռքի կազմակերպութիւն, առաւելարար ծառայելու գաղթաշխարհի նորահաս սերունդներուն, պաշտածելով նորաստեղծ պայմաններու:

Հ.Մ.Ը.Մ.ը մեծապէս օգտակար շարժում մըն է մանաւանդ նորակազմ փոքր գաղութներու երիտասարդութիւնը համախմբելու եւ անոնց հայկական պատկանելիութիւն փոխանցելու իմաստով, յատկապէս երբ չկան այլ կառույցներ:

Այսօր ունինք երիտասարդութիւն մը, որ հայ կը զգայ՝ առանց հայերէն խօսելու: Առաւելարար արեւմտեան հայ գաղթաշխարհի մէջ չենք կարողացած տեսնել ու հասկնալ երիտասարդութեան դիմագրաւած դժուարութիւնը: Տասնամեակներ շարունակ լեզուն կարծես հայ ըլլալու նախապայման էր: Կ'արժէ տեսնել թէ հրեաները ի՞նչպէս կը մօտենան նոյն դժուարութեան: Անոնք մանկապատանեկան եւ երիտասարդական հարուստ գրականութեամբ մը, անգլերէն լեզուով կը փոխանցեն իրենց ազգային ավանդութիւնները, տօներու բացատրութիւնները...: Հ.Մ.Ը.Մ. իր ճկուն մօտեցումով գործնական միջավայրն է այդ երիտասարդութեան:

տական շարքերու երէցները եւ պարմանուհիները Հայաստանի մէջ կատարած իրենց յատուկ բանակումներով եւ համադրուած աշխատանքներով օգտաշատ ծրագիրներու մասնակցին... իրենց քրտինքով հայրենիքի հողին կապուին...: Այս եւ նման նախաձեռնութիւններ բնական է կ'ենթադրեն Հայաստանի պետական շրջանակներուն գործակցութիւնը եւ ներդրումը: Արդար է որ մենք այլ ունենանք սպասումներ հայրենի պետութենէն:

Նոյնքան կարեւոր է վերանայիլ մարզական մեր հաւաքներուն կազմակերպման ձեւերը, յատկապէս կրկնութիւններէ խոսասփելու համար, ինչպէս՝ Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական եւ համահայկական խաղերուն մեր շրջաններու մարզիկներու մասնակցութեան պարտաւորութիւնները: Անպայման կարեւոր է տարբերակներ որոնել:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի վերջին Պատգամաւորական Ժողովին, երբ կ'արտայայտուէինք Հ.Մ.Ը.Մ.ը վերանորոգելու կարեւորութեան մասին, կը շեշտէինք անհրաժեշտութիւնը վերանայելու մեր վարչական կառույցները եւ մեր ժողովական կեանքի դասաւորումները: Ե՛րբ պիտի ուսումնասիրենք մեր անդամական ժողովներու իրավիճակը: Մեծ ու նոյնիսկ փոքրաթիւ մասնաճիւղեր դժուարութիւն ունին պարզ մեծամասնութեամբ ժողով գումարելու, հետաքրքրութեան պակասի թէ ժամավաճառութեան հետեւանք: Առաջնահերթ կարեւորութեամբ մեր ժամանակներուն պատշաճեցնենք մասնաճիւղերու անդամական ժողովները:

Մտահոգութիւն է մեզի համար, որ օրին մէկը չդառնանք

Ժողովներու միութիւն:

Յատկապէս սկսելով Պատգամաւորական Ժողովներէն, վերամշակենք պատգամաւորներու համեմատական թիւերը, նուազեցնելով կանոնագիրով ճշդուած պատգամաւորներու ընդհանուր թիւը:

Անցնող աւելի քան 90 տարիներուն Հ.Մ.Ը.Մ. ամէնուրեք գործած է առաւելաբար կամաւոր ուժերով: Այս աշխատելիքները հարկ է շարունակել եւ յատուկ ուշադրութեամբ աշխատիլ կամաւորներու մակարդակը բարձրացնելու, այդ ըլլայ մարզական, սկաուտական եւ վարչական կազմերու համար, միշտ ալ մասնագէտներու լայն փորձառութենէն օգտուելով եւ անհրաժեշտ պիւտճէ տրամադրելով: Նոյնքան կարեւոր է նոր կամաւորներ ապահովելու կամ ներգրաւելու աշխատանքը: Մասնաւոր ճիգ անհրաժեշտ է դրական մթնոլորտ ստեղծելու եւ զոհարեութեան գիտակցութիւնը զարգացնելու: Մեր գաղութներէն ներս գնահատանքը (appreciation, acknowledgement) ընդհանրապէս կը պակսի: Հաւատաւոր կամաւորներու ո՛չ աշխատանքը, ո՛չ ալ ժամանակը պատշաճ ճանաչում կ'ունենայ: Այսօր կարեւոր ազդակ է արդար գնահատումը եւ

գնահատանքը՝ նորագիր կամաւորներու մասնակցութիւնը ապահովելու կամ անոնց թիւը բազմացնելու համար:

Միւս կողմէ, պէտք չէ անտեսել նաեւ յարաբերական եւ հաղորդակցութեան կապի արդիական միջոցներու ընծայած առաւելութիւնները: Փափաքելի պիտի ըլլար գիտնալ, թէ Միջին Արեւելք, Արեւմուտք կամ Հարաւային Ամերիկա Հ.Մ.Ը.Մ.ական շարքերու ի՞նչ համեմատութիւնը

«Մարզիկ»ը կը տեսնէ կամ քանի՞ տոկոսը կը կարգայ եւ վերջին պարագային՝ ի՞նչ են ընթերցողներու տարիքային խմբաւորումները:

Արդի արհեստագիտութեան ընծայած նորանոր հնարաւորութիւնները այսօր ստեղծած են ժխտական մէկ իրականութիւն: Արդարեւ, պատանիներ ու երիտասարդներ օրէ օր քիչ մը աւելի նստակեաց կը դառնան համակարգիչին կառչած: Հ.Մ.Ը.Մ. պարտականութիւնը ունի այդ պատանի սերունդը դաշտ կամ հաւաքավայր բերելու, առանձնացած ու լճացած վիճակէն ձերբազատելու եւ ֆիզիքականը զօրացնելու համար:

Elegance Plus Shoes, Bags, Fashion Accessories & Gift Items

Bourj Hammoud - Dora - Armenia Street - Boyadjian Bldg.
Beirut - Lebanon
Tel. : 00961-1-248554, Fax : 00961-1-248556
Mob.: 00961-3-882811 - 00961-3-882812
E-mail: hratch@goldenmountains.com
hratchboy@hotmail.com

H. N. BOYADJIAN & CO.

Ռուբեն Նալպանտեան Արարատի գագաթին:

ԱՆԾԱՆՕՌ, ԲԱՅՑ ՀԱՐԱԶԱՏ ԵՂԲԱՅՐԱ՝ ՌՈՒԲԷՆ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ

խորհրդանշող Հ.Մ.Ը.Մ.ականի երդումը այնքան խորհրդալոր եւ հրապուրիչ չէր թուած որեւէ վայրի մէջ, որքան ամպերէն դուրս ժայթքած Արարատի բարձունքին:

Արտասանած իւրաքանչիւր խօսքդ փչող հովերը տարածեցին երկրագունդի չորս ծագերուն, ներշնչումի ապրումներ բորբոքելով հոլթեանս մէջ:

Ուղղակի հմայուած՝ քեզի հետ սկսայ երգել «Յառաջ նահատակ ցեղի անմահներ» մեր անզուգական քայլերգը, զոր դուն նուիրեցիր Հ.Մ.Ը.Մ.ական բոլոր քոյրերուդ ու եղբայրներուդ:

Այդ պահուն, համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական Յրդ ընդհանուր բանակումին արժանացած «Արարատեան» կարգդ վաւերացուցիր Արարատի սրբազան գագաթին, որուն բոլոր շքեղութիւնը հեռուէն միայն հիացումով դիտած են մեր աչքերը:

Եւ ահա, դուն նուաճեցիր այդ գագաթը բոլորիս համար եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ականի դաւանած ազգային ոգին դրոշմեցիր հոն:

Սիրելի եւ հարազատ Հ.Մ.Ը.Մ.ական կրտսեր եղբայրս, դուն մեր ցեղի արժանաւոր գաւազը, ուխտդ կատար:

Իմ եղբայրական խրատս է քեզի, ափիդ մէջ պինդ պահէ Արարատէն բերած քարերէդ մէկը՝ անարդարութեան ճակատին խփելու համար, եւ մեծ մօրդ արդար ցանկութիւնը մի՛ անտեսեր, որպէսզի քու յաջորդիդ փոքրիկ ափին մէջ եւս զետեղես այդ նուիրական քարը:

Ժիրայր Սարգիսեան ՍԱՆ ՖՐԱՆՍԻՍԿՈ

Այդ օրը ուշ գիշեր էր, երբ համացանցին վրայ ուշադրութիւնս գրաւեց այն ե-նամակը, թէ Հ.Մ.Ը.Մ.ական սկսուտ մը Արարատի գագաթին է: Ու ես սկսայ հետեւիլ քու քայլերուդ, մագլցումիդ եւ նկարագրութիւններուդ, երրորդ օրը հասնելով Արարատի ձիւնածածկ գագաթին, հոն տեսայ Հ.Մ.Ը.Մ.ի պանծալի դրօշը պարզած, սկսուտական լրիւ տարագովդ, ծնրադիր՝ աչքդ դրօշին յառած, Հ.Մ.Ը.Մ.ի երդումը նորոգեցիր: Այդ պահուն ներքին այլկոծումներով եւ ապրումներով արդէն պղտորած էր տեսողութիւնս:

Հաւատարմութիւն եւ բարոյական յանձնառութիւն

ՔԱ՛ Հ, ՔԱ՛ Հ, ՔԱ՛ Հ...

Յարութ Սրկ. Շերնեգեան ԴՊՐԵՎԱՆԵ ՅԱՅՈՑ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ

Կեանքը որքան ալ դժուար թուի շատերու, պէտք է ընդունիլ սակայն, որ ան իր մէջ հաճելի երեսներ ալ ունի:

Պահ մը մտաբերելով սկսուտական յիշատակներս, մտապատկերիս մէջ կը տեսնեմ կեանքի հետաքրքրական դրուագ մը, ուր վայրկեանի մը մէջ, պզտիկ խանդարումով մը կացու-

թիւն մը բոլորովին կը փոխուի: Կարծես աշխատող մեքենայի մը մէջ կտոր մը կ'իյնայ եւ մեքենան կը խանգարէ...: Աւելի լաւ հասկնալու համար, ուղեղիս յուշարար բաժինին օգնութեան դիմելով՝ պիտի պարզաբանեմ ըսածս:

Մեր մանկութեան տարիներուն, բանակումի միջնորոտը խանդավառիչ կը թուէր բոլորիս համար: Զմեռը մեզի համար տազնապալի վիճակ մը կը ստեղծուէր՝ սպասելով բանակումի թուականը եւ զսպելով մեր ախորժակը: Հետեւաբար,

խմբապետները օրին մէկը յարմարութիւն մը ստեղծեցին՝ երկօրեայ սեմինար մը կազմակերպելով, որպէսզի քիչ մը մեր ախորժակները յագեցնէին: Մեզի համար առաջին փորձառութիւնն էր այդ, ինչ որ դուռ կը բանար հետաքրքրական հարցումներու:

Սեմինարին երկրորդ օրն է:

Առաւօտ կանուխ, սկսուածի մը պարտականութիւնն էր դրօշակի արարողութենէն ետք մարզանք ընել: Խմբապետը սուլիչով մը բռնեց մեր վիզէն եւ շարքի բերաւ: Ապա հրահանգեց, որ կազմենք շոգեկառքի նման շարք մը, որուն առաջնորդութիւնը ինք ստանձնեց:

Հետաքրքրութիւնը սկսաւ այդ պահէն, թէ ի՞նչպէս գիշորակ խմբապետը պիտի գլխաւորէր վազքի մարզանքը: Բայց... սկսանք վազելու:

Պատանեկան հոգեբանութեան մէջ տեղ կը գտնէ կանոնաւորութեան մէջ անկանոնութիւն մտցնելու շարութիւնը՝ պատասխանատուին ջղայնութիւնը գրգռելու համար: Մենք ալ մեր կարգին սկսանք շարքէն քիչ մը դուրս ելլել, խօսիլ ու խնդալ, սակայն միշտ ընդմիջուելով խմբապետի դիտողութեամբ: Խմբապետը սկսաւ վազքի ընթացքին տարբեր ձեւի մարզանքներ հրահանգել: Առաջին օրինակը ինք կ'ընէր՝ ցոյց տալու համար, ապա մենք կը փորձէինք հետեւիլ իրեն:

Ահա հասաւ այն վայրկեանը, ուր վիճակը պիտի փոխ-

ւէր...: Երբ սկսուածները քիչ մը խնդալ-խօսելով եւ քիչ մըն ալ խմբապետին հետեւելով մարզական ձեւեր կ'ընէին, խմբապետը ուրիշ ձեւ մը յղացաւ: Սակայն, դժուար ձեւ մըն էր, եւ ձեւը կատարելու... ճախողեցաւ: Օդին մէջ ոտքերը-ձեռքերը շարժելով կռնակին վրայ ինկաւ: Իրեն յաջորդող գայլիկը, որ կրտսերագոյնն էր մեր մէջ եւ մինչ այդ գլուխը ետեւ դարձուցած՝ երէց արիւնքուն հետ երջանիկ -երջանիկ կը խնդար, յանկարծ գլուխը առջեւ դարձուց եւ տեսաւ, թէ խմբապետը բացակայ է: Ուշ անդրադարձաւ, որ խմբապետը գետին փռուած է, եւ չկարենալով զսպել ոտքին արգելակները՝ ցատկեց խմբապետին փորին վրայ: Սկսուածները իրենց խնդուքը ձգեցին, իսկ գայլիկը կարծես հանգստաւէտ նստարան մը գտած ըլլար, անկուշտ խնդուքով մը նստած մնաց խմբապետին փորին վրայ:

- Քա՛հ, քա՛հ, քա՛հ...

- Մո՛՛, ելիր վրայէս: Հանգի՛ստ ես: Բոլորդ ալ փուշ ափի, խմբապետին բարկացած ձայնն էր:

Խնդա՞լ... լացը յաջորդեց:

Արդէն խմբապետին համբերութեան բաժակը յորդած էր: Մարզանքի դաշտը վերածեց քաւարանի մը եւ մարզանքի փոխարէն պատիժի փորձեր սկսան կատարուել: Սակայն, հակառակ այդ բոլորին, խնդուքը շարունակեց քողարկուած փախուստ մը տալ սկսուածներուն միջեւ...:

ARMENIA
for private and group trips
www.saberatours.fr

Saberatours Sevan Voyages

Photos: © Yann Arthuis-Bertrand, Pierre-vue du ciel. Licence 075-960031. Studio K&A 2007-2008

WITH THE COLLABORATION OF THE NEW AIRLINE COMPANY

Armavia
Արմավիա

Direct Flights
PARIS
YEREVAN
PARIS

Select your Journey

Guided Tours for 8 Days or 12 Days

11, rue des Pyramides
75001 Paris
tel 331 42 96 10 10
fax 331 42 96 18 77
saberatours@selectour.com

48, cours de la Liberté
69003 Lyon
tel 334 78 60 13 66
fax 334 78 60 92 26
sevan@selectour.com

67, La Canebière
13001 Marseille
tel 334 95 09 30 60
fax 334 95 09 30 61
marseille@wasteels.fr

32-38, rue Hanrabedoutian
Yerevan
tel 374 10 52 55 55
fax 374 10 56 40 30
sabera@arminco.com

ՀԱՅ ՄԱՐՄՆԱԿՐԹԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵՐՉԱԴՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՉ

1937. սկառու խմբապետներ Պապուզեան եւ Նշան Թիւսիւզեան: Լեւոն

Ներսէս Արք. Բախտիկեան (1911-1989) ԱՆՏԻՊ, ԻՇ. ՄԱՍ

Վարչ ութիւնը նախանձախնդիր իր անդամներուն եւ համակիրներուն իմացական զարգացման, նախորդ տարուէն ձեռնարկած գրադարան-ընթերցասրահ կարելի յարմարութիւններով կահաւորելէ ետք, 26 Յունւար 1928 թուակիր իր կարեւոր ազդով կը յայտարարէ, որ Փետրուար մէկէն սկսեալ, ամէն Չորեքշաբթի իրիկուն, ժամը 6էն մինչեւ 8.30, ակումբը բաց պիտի ըլլայ ընթերցանութեան՝ զանազան թերթերու եւ գիրքերու:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի անդամ եւ համակիր ազատ են օգտուելու այս առիթէն:

Որոշուած իրիկունը ընթերցանութենէ եւ դասախօսութե-

նէ դուրս ամէն բան արգիւտած է:

6 Մարտ 1928 թուակիր նամակով Բերիոյ Թեմի Առաջնորդ Արտաւազդ Մ. Վարդապետ կը գրէ վարչութեան. «Որոշած ըլլալով յառաջիկայ Մարտ 12ին, Երկուշաբթիէն սկսեալ, Ս. Քառասնից Մանկանց եկեղեցւոյ մէջ հսկում կատարել ազօթքի շաբաթով մը, այդ առթիւ կարգապահութեան հսկելու համար կը յանձնարարենք, որ Մարտ 12-16, ամէն իրիկուն ժամը 5.30ին ներկայ ըլլայ 25 հոգիներ սկառուական խումբ մը, խմբապետի մը առաջնորդութեամբ, հսկելու համար կարգ ու կանոնին:

Լիկ մաշի յանձնախումբը 7 Մարտ 1928 թուակիր շրջաբերականով մը ժողովի կը հրաւիրէ Իւնիոն Սփորթիվը, Սուլթանիէն, Ուսումնասիրացը, Արարատը, Նուպարեանը եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ը՝ «Վերջնական ձեւ ու մարմին տալու առաջադրութեամբ»:

Ժողովը կը գումարուի Մարտ 9ին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի ակումբին մէջ, ուր կը կազմուի լիկ մաշի կանոնագիրը, իրաւասութիւն տալով մարմինին գայն գործադրութեան դնելու 1928 Մարտ 11էն սկսեալ:

Հայէպի առաջին խումբին Պէյրութ դրուելու փափաքը շատոնց բոյն դրած էր վարչականներու սրտերուն մէջ, բայց այս այցելութեան «փափաքը» որքան ալ «աւելի ուժեղ» եղած ըլլար Պէյրութի համար՝ կը ձգձգուէր աւելի յարմար ժամանակի մը հաշուոյն: Սակայն, Հայէպ ալ համբերութիւնը հատած կը գրէ. «Ամէն պարագայի տակ, մեր խումբը ամէն գնով Պէյրութ դրիկել որոշած ենք» ու կը հրապարակէ հետեւեալ ազդը 10 Ապրիլ թուակիր.

«Հ.Մ.Ը.Մ.ի Հայէպի մասնաճիւղի առաջին խումբը յառաջիկայ Ուրբաթ, 13 Ապրիլի առաւօտեան կը մեկնի Պէյրութ:

«Երկու քոյր մասնաճիւղերուն ախոյեանական մրցումը տեղի պիտի ունենայ 15 Ապրիլ, Նոր Կիրակիին»:

Այս առթիւ Խաչատուր Շահին բաժակ մը կը նուիրէ յաղթական խումբին: Հայէպի վարչութիւնը Ապրիլ 22ի յետմիջօրէին Հ.Մ.Ը.Մ.ի դաշտին վրայ կը կատարէ մրցումներ՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ի եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկառուական խումբերուն միջեւ, սկառուական Ա. խումբ «ընտրողական մրցում» անունին տակ ու կը հրահանգուի, որ «Երկրորդ խումբի եւ նորեկ սկառու Ֆուլթպոլիստները ներկայ գտնուին դաշտին վրայ»:

Իսկ յաջորդ շաբաթ, 29 Ապրիլին «Հ.Մ.Ը.Մ.ի բոլոր սկառուները Բ. կարգ, նորընծայ եւ նոր արձանագրուած՝ ակումբ կը հրաւիրուին» եւ նոյն օրը «Հ.Մ.Ը.Մ.ի բոլոր անդամները, առաւօտեան ժամը 5ին, դաշտ կը հրաւիրուին որպէսզի կատարուի ֆուլթպոլի դաշտի մաքրութիւն եւ պաս-

քեթպուլի դաշտի շինութիւն:

«Ամէն անդամ, եթէ կարելի է, իրեն հետ գործիք մը բերէ մաքրութեան համար» (Շրջաբերական, 25 Ապրիլ 1928):

2 Մայիս 1928 թուակիր շրջաբերականով ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրուին «բոլոր անդամները» 13 Մայիսին:

Ժողովին, վարչութեան ատենապետ Լուտեր Մասպանաճեան «ամփոփ տեղեկութիւն կու տայ» եւ կը պարզէ «դժուարութիւնները», գորս կը յարուցանեն ֆութպուլի խումբերը: Մասպանաճեան իր գեկուցումին մէջ կը շեշտէ սկաուտական շարքերու կարեւորութիւնը եւ անոնց ջամբուելիք դաստիարակութեան անհրաժեշտութիւնը, անշուշտ այն համոզումով, որ հետագային սկաուտական շարքերէն յառաջացած ֆութպուլիստներն ու մարզիկները նուազ դժուարաշարժ չպիտի ըլլան:

Լուտեր Մասպանաճեանի գեկուցումէն կը պարզուի, որ լիկ մաշի կազմութեան նախաձեռնողը՝ Հայկպի մասնաճիւղը, «անոր ձախողութեան մէջ որեւէ պատասխանատուութիւն չունի»: Ատենապետը տեղեկութիւն կու տայ նաեւ Հայկպի խումբին Պէյրութ այցելութեան մասին եւ կը շեշտէ «Հայկպի մասնաճիւղին օգտակարութիւնը Հայկպի մէջ, ընդհանրացնելու մարմնամարզի ոգին»:

Մայիս 13ի ընդհանուր անդամական ժողովին վարչութեան անդամ կ'ընտրուին Կոպեռնիկ Մանսուրեան, Գառնիկ Ազիրեան, Խորէն Հեկլաճեան, Սահակ Խաչատուրեան, Լուտեր Մասպանաճեան, Տիգրան Յովակիմեան եւ Փիլիպոս Դերձակեան (Ատենագրութիւն, 13 Մայիս 1928):

Նորընտիր վարչութիւնը, իր առաջին նիստին իսկ, ֆութպուլիստներու խնդիրը լաւագոյն լուծումի բերելու եւ զանոնք ամուր կ'իմի վրայ դնելու մտահոգութենէն մղուած, կ'որոշէ

1949. Դամասկոսի ֆութպուլի խումբը Յալէպի տողանցքին:

եօթը հոգինոց առժամեայ յանձնախումբ մը կազմել խումբերէն՝ հետեւեայ համեմատութեամբ, Ա. խումբ՝ 3 ներկայացուցիչ, Բ. 2, Գ. 1, Դ. 1:

Վարչութիւնը սիրով կ'ընդառաջէ Ազգ. վարժարանի դիմումին՝ «Հ.Մ.Ը.Մ.ի մասնակցութեամբ ողիմպիականի մը կազմակերպում»ին: Դարձեալ գործի կը լծուի, երբ առաջարկ կու գայ պասքեթպուլի խումբեր կազմելու: Այս առիթով, վարչութիւնը նամակով մը փափաք կը յայտնէ «Կարապետ Ազիլիւբանին, որպէսզի ստանձնէ այս խումբերու կազմութեան աշխատանքը»: Միւս կողմէ, վարչութիւնը անդամներուն եւ համակիրներու շրջանակին համար 10 Յունիսին կը ծրագրէ եւ կը գործադրէ մեծ պտոյտ մը դէպի Պոսթան փաշա:

Պասքեթպուլի խումբերու խմբապետ Ազիլիւբան կարճ ժամանակի ընթացքին կ'առաջացնէ չորս խումբեր. այս խումբերը իրենց փորձերը կը կատարեն Սեյլումի դիմաց, Հ.Մ.Ը.Մ.ի դաշտին վրայ: Դաշտ մը, պարզ տափարակ գետին, ո՛չ պատ, ո՛չ ցանկապատ, պասքեթպուլի կողմինները շարժական են, ամէն մրցումի կամ փորձի կը հաստատուին եւ յետոյ կը փոխադրուին: Հակառակ այս պայմաններուն, խմբապետը կըրցեր է կազմակերպել խումբեր ու մրցումի դաշտ իջեցնել զանոնք 17 Յունիսին:

Միութեան յառաջդիմութեան համար պահանջ էր «Ֆութպուլի դաշտի անյարմարութիւնը» լուծելը, ուստի, առաջին առիթով կ'որոշուի նամակ մը գրել եւ «խնդրել քաղաքական ժողովէն, որ Ազիլիւբանի ազգային կալաւածներէն թափուր գետին մը յատկացուի հոն մարզարան մը հաստատելու» (Ատենագրութիւն, 16 Յունիս 1928):

Վարչութիւնը իր հերթական նիստին կը կարգայ Առաջնորդարանէն ստացուած 4

1946. Յալէպի պասքեթպուլի աղջկանց խումբը միջ-մասնաճիւղային 20րդ մարզախաղերուն:

1949. Հայկա քաղաքի եւ Նոր Գիւղի արժուիկները տարեկան իրենց բանակումին, Քեսապի Ուսումնասիրաց Վարժարանին շրջափակը:

Յուլիս 1928 թուակիր նամակը.-

«Ի պատասխան վարչութեանդ 15 Յունիս թուակիր եւ 5 Համարաւ գրութեան, որով կը խնդրէիք վարչութեանդ տրամադրել Ագիգիէի ազգապատկան ընդարձակ հողամասը, որ յատկացուած պիտի ըլլայ մարզարանի մը շինութեան եւ կամ թեհիսի դաշտի մը հաստատման, կը փութանք հաղորդելու, որ քաղաքական ժողովը իր վերջնութեան նիստին ձեռնարանքը նկատի առած ըլլալով, արդէն իսկ պէտք եղածը գրած է Ս. Քառասնից Մանկանց եկեղեցւոյ պատուարժան թաղականութեան, որուն պէտք է ներկայանայ դիւանդ, յիշեալ հողին փոխանցման պայմաններուն տեղեկանալու համար»: Վարչութիւնը պարտականութիւն կու տայ Ագիգեանին եւ Մասպանաձեանին ներկայանալու թաղականութեան:

Սկառուտական յանձնախումբը վարչութեան կ'առաջարկէ սկառուտական արշաւ մը կազմակերպել դէպի Սուէտիա (ձեպէլ Սուսա):

Վարչութիւնը սկզբունքով համաձայն ըլլալով, կ'արձանագրէ. «Ընթացք տրուեցաւ իրենց այս առաջարկին, պայմանաւ որ նիւթական եւ բարոյական որեւէ աջակցութիւն կամ ակնկալութիւն չունենան վարչութեանէս, այլ կատարուի սկառուտական յանձնախումբի պատասխանատուութեան տակ» (Ատենագրութիւն, 21 Յուլիս 1928):

Հ.Մ.Լ.Մ.ի Սուրբիոյ եւ Լիբանանի շրջանի առաջին արշաւբանակումն է այս, որ կը կատարուի 12 հոգիով, հսկողութեանը ներքեւ Լուտեր Մասպանաձեանի եւ Կոպեռնիկ Մանսուրեանի:

Սկառուտներու ծնողները եւ Հ.Մ.Լ.Մ.ի անդամները որպէսզի անդորր մնան որեւէ մտահոգութենէ, Պիթիաս բանակումի գացող սկառուտներուն մասին վարչութիւնը 10 Օգոստոսին կը գեկուցէ թէ՛

«Պիթիասէն պաշտօնապէս ստացուած տեղեկութեանց համաձայն ի վիճակի ենք հրապարակելու թէ՛

«Բոլոր սկառուտները, ինչպէս նաեւ անոնց ընկերացողնե-

րը, Շարաթ կէսօրէ ետք, ժամը 4.30ին Պիթիաս հասնելով, տեղացի եւ հոն օդափոխութեան եկողներուն կողմէ ծափերով դիմաւորուած եւ նախապէս պատրաստուած բնակարաններու մէջ տեղաւորուած են: Կիրակի առաւօտ եկեղեցական արարողութենէն վերջ, ժողովուրդին կողմէ պատրաստուած հերիսայով հիւրասիրուած են եւ իրենց երգերով ու զուարթութիւններով բոլորին համակրանքին եւ գուրգուրանքին առարկան եղած են: Բոլորն ալ ողջ-առողջ, ուրախ ու զուարթ, Սուէտիոյ բարձրաբերձ լեռներուն վրայ ձախրած են ու կը ձախրեն»:

Ասիկա ճեպէլ մուսացիներուն համար բացարձակ նորութիւն էր, եւ նորութիւն էր նաեւ առաջին Փութպոլի խաղը, որ կը խաղցուի ձեպէլ Սուսայի լեռներուն վրայ:

Խտրապէկցիները ոգեւորուած այս բոլորէն, Հայէպէն Փութպոլի դնդակ մը կ'ուզեն, եւ երբ կը ստանան, 12 Հոկտեմբեր 1928 թուակիր նամակով կը գրեն.-

«Ստացանք Պետրոս Այնթապլեանէն, ձեր ղրկած 3 Հոկտեմբեր թուակիր նամակն ու Փութպոլի գնդակը, խորին շնորհակալութիւն:

«Ի հարկէ, բարի նպատակի մը համար սկսուած դործը միշտ յառաջ կ'երթայ անարգել յոյսով ենք որ ձեր ընկերական նամակներն ալ մեզ պիտի քաջալերեն Հ.Մ.Լ.Մ.ի այդ բարձր իտէալին համար:

«Ուրախ ենք ձեզի յայտնելու, որ երեք հոգիով կազմուած Հ.Մ.Լ.Մ.ի խմբակը այսօր 30ի բարձրացած է միմիայն երկու գիւղերու մէջ՝ Պիթիաս եւ Խտրապէկ:

«Պիտի խնդրենք որ Հ.Մ.Լ.Մ.ի ներքին ծրագիր-կանոնագիրին հետ, ղրկէք նաեւ իբր քաջալերանքի միջոց, Հ.Մ.Լ.Մ.ի այդ փոքրիկ նշանները, որպէսզի անդամագրուող ընկերներուն տանք»:

Ամրան ընթացքին, վարչութեան անդամներէ ումանց քաղաքէն բացակայութեան պատճառով, վարչական նիստերը կը դանդաղին մինչեւ 16 Սեպտեմբեր, երբ տեղի կ'ունենայ անդամական ընդհանուր ժողով: Ատենապետ Կոպեռնիկ Մանսուրեան վարչութեան չորս ամսուան գործունէութեան մասին գեկուցում մը կու տայ. անդամացանկի պատրաստութիւն, ամսալիցաներու գանձում, դասախօսութիւններու շարքի շարունակում Հինգշաբթի օրերը, սկառուտական խումբի մը բանակում Սուէտիա՝ Մասպանաձեանի եւ Մանսուրեանի առաջնորդութեամբ, ներկայացում Կոստանեանի հետ համաձայնութեամբ, որ կ'ապահովէ 10 օսմ. ոսկրի զուտ հասոյթ:

(Շար. 25)

ԳՈՐՏՈՊԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ «ԱՐԱԳԱԾ» ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԸ

Հայաստան տրրուած անձնական այցելութենէ մը Արժանիին վերադարձի ճախըն վրայ, վերջերս, Լիրանան այցելեց Հ.Մ.-Ը.Մ.ի Գորտոպայի մասնաճիւղի «Արագած» սկաուտական խումբի անդամներէն քոյր Պէթի Ասլանեան: Քրոջ ներկայութենէն օգտուելով, «Մարգիկ» հանդիպում մը ունեցաւ հետը՝ ծանօթանալու համար մասնաճիւղի աշխատանքներուն:

Քոյր Պէթի Ասլանեան Գորտոպայի գաղութին մասին խօսելով յայտնեց, թէ Գորտոպա կը գտնուի Պուէնոս Այրէսէն 700 քմ. հեռու: Գաղութը, որ կը հաշուէ 4000-5000 հայ, առաւելաբար կեդրոնացած է «Արմենիա» պողոտային վրայ: Մաս մըն ալ կը բնակի «Անդրանիկ» փողոց: Գաղութէն ներս կը գործեն երկու ակումբներ՝ Հ.Յ.Դ.ի եւ Բարեգործականի: Գորտոպա ունի Ս. Գէորգ եկեղեցին, որ Հարաւային Ամերիկայի հնագոյն եկեղեցին է, հիմնուած ըլլալով 1926ին: Եկեղեցւոյ կողքին կը գործէ Սահակ-Մեսրոպ վարժարանը: Առաւօտուն, դպրոց կը յաճախեն տեղացիներ, իսկ յետմիջօրէին՝ հայեր: ՀՕՄ-ի մասնաճիւղը

ունի պարախումբ եւ կը կազմակերպէ շաբաթօրեայ հայերէն դասընթացքներ: Հ.Մ.-Ը.Մ. կը գործէ Հ.Յ.Դ.ի ակումբէն ներս: Գաղութը ունի ռատիոժամի դրուժին: Հ.Յ.Դ.ի ռատիոժամը կը կոչուի «Յաւերժական Հայաստան» եւ կը գործէ Շաբաթ օրերը, կէսօրուան ժամը 1-3: Ռատիոժամը կը փոխանցէ հայկական լուրեր եւ յայտագիրներ: Սփռումը կը կատարուի նախ հայերէնով (կէս ժամ), ապա՝ սպաներէնով:

Գորտոպայի հայ գաղութը ունի բաւական աշխոյժ երիտասարդութիւն, որուն մէկ մասը բոլորուած է Հ.Մ.-Ը.Մ.ի շուրջ: Գորտոպայի մէջ Հ.Մ.-Ը.Մ.ի սկաուտական խումբ մը («Արագած») հիմնուած է 1993ին: Սեպտեմբերին, խումբը

Ապրիլ 24. Գորտոպայի կեդրոնական հրապարակին շուրջ:

կ'ըլլայ 18 տարեկան: «Արագած» այսօր կը հաշուէ 60 անդամ, 15ը՝ պատասխանատուներ: Խումբին ընդհանուր խմբապետն է եղբ. Ակուսթին Անայեան, որ 2010ի ամրան արժանացաւ սկաուտական «Արարատեան» բարձրագոյն կարգին: Խումբին տարեկան կարեւորագոյն ձեռնարկները կը հանդիսանան բանակումները, մէկը՝ ձմեռնային, 4 օր տեւողութեամբ (Յուլիսին), իսկ երկրորդը՝ ամառնային՝ 15օրեայ (Յունուարին, նոր տարուան յաջորդող շաբաթը): Սկաուտներ իրենց հաւաքները կը կատարեն Շաբաթ օրերը, յետմիջօրէի ժամը 3.30-6.30:

Սկաուտական աշխատանքներու կողքին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Գորտոպայի մասնաճիւղը ունի նաեւ մարզական բաժին: Մասնաճիւղը կը կիրարկէ ֆուլթայոլ, պասքեթբոլ, չմուշկ եւ լող: Տարին անգամ մը, մասնաճիւղին մարզական խումբերը իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Հարաւային Ամերիկայի

Շրջանային Վարչութեան կազմակերպած Նաւասարդեան խաղերուն: Տարբեր առիթներով (Մայիս 28, Հ.Մ.Ը.Մ.ի տարեդարձ...) մասնաճիւղը կը կազմակերպէ հաւաքներ: Ապրիլ 24ին, Հ.Մ.Ը.Մ. իր մասնակցութիւնը կը բերէ գաղութին կեդրոնական ձեռնարկին: Ապրիլ 23ի երեկոյեան, սկաուտներ Յեղասպանութեան նիւթով որմագղներ կը փակցնեն քաղաքին պատերուն վրայ եւ տեղացիներուն կը ծանօթացնեն Հայ Դատը:

Քոյր Պէթի Ասլանեան կը յայտնէ, թէ ինք եւ սերնդակիցները կը կազմեն Յեղասպանութեան ճողոպրած հայութեան չորրորդ սերունդը: Հիմնական դժուարութիւնը, զոր կը դիմագրաւեն անոնք, լեզուի հարցն է: «Հայերէն խօսիլը շատ-շատ դժուար է, բայց հիմա զարթօնք մը կայ եւ նոր սերունդին մօտ հայերէն սորվելու մեծ փափաք կայ», կը հաստատէ քոյրը եւ ուրախութեամբ կը նշէ, թէ ինք եւ ընկերուհիները կը հետեւին ՀՕՄ-ի կազմակերպած հայերէնի դասընթացին:

Քոյրը կը խոստովանի, թէ 2006ի համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական բանակումը իրեն տուած է հայրենիքին հանդէպ կապուածութիւն մը, որուն իբրեւ արդիւնք՝ ան վերջերս երկու ամսուան այցելութիւն մը տուած է Հայաստան եւ աւելի սերտացուցած է կապը իր արմատներուն եւ հայրենի երկրին հետ: «Ամէն սկաուտ պէտք է մասնակցի համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական բանակումի եւ ճանչնայ ու կապուի հայրենիքին», կ'եզրակացնէ քոյրը իր գրոյցին աւարտին:

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՖՈՒԹՊՈՒԼԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԱՒԱՐՏԻՆ

Գեորգ Թորոյեան
ՊԵՅՐՈՒԹ

Մայիս ամսուան աւարտով, արեւմտեան եւրոպական երկիրներու ախոյեանութիւնները հասան իրենց աւարտին: Ինը ամիս շարունակ խումբերը պայքարեցան պատուաբեր արդիւնքներու ձեռք բերման համար: Մարզիկներ փորձեցին իրենց լաւագոյնը ցուցադրելով մարզասէրներու համակրանքը շահի: Լրատուամիջոցները ամէն օր, ամէն վայրկեան հետեւեցան մրցումներուն: Ծանուցումի ընկերութիւններ առիթը չփախցուցին կարելի բոլոր միջոցները օգտագործելու ծանուցում մը ցուցադրելու համար: Այս բոլորը արդէն անցեալ են: Այսօր մենացած են մրցումներուն չոր արդիւնքները եւ անոնց հետեւանքով ստեղծուած դասաւորումները:

ԱՆԳԼԻԱ

Տարեշրջանի սկզբնաւորութենէն իսկ պարզ էր, որ մրցակցութիւնը պիտի ընթանայ Մ. Ետնայթրտի, Չելսիի եւ Արսենալի միջեւ: Երբեմնի հսկաներէն Լիվըրփուլ հեռու էր նախորդ տարիներու իր մակարդակէն: Արսենալ տարեշրջանի ընթացքին յաճախ անխմաստ պարտութիւններ կրեց կամ անտեղի հաւասարութիւններ արձանագրեց եւ ախոյեանութեան աւարտէն քանի մը շաբաթ առաջ կորսնցուց իր յոյսերը: Չելսի ամէնէն սուր պայքարը տարաւ, սակայն վճռորոշ մրցումներու ճախողեցաւ: Մ. Ետնայթրտ ամէնէն հետեւողական էր եւ յաջողեցաւ տիրանալ տիտղոսին: Մ. Սիթի, որ մեծ ներդրումներ կատարած էր, բաւարարուեցաւ տիրանալով Անգլիոյ բաժակին: Իսկ Լոնտոնի եւ առհասարակ Անգլիոյ սիրուած կազմերէն Ուէսթ Համ Հրաժեշտ տուաւ Բարձրագոյն Լիկին: Անոր ընկերացան Պլէքփուլ եւ Պրիմիլիս: Կոլ-սքորրներ հանդիսացան Քրալուս Թեւէզ եւ Տիմիթրի Պերպալթով՝ 20ական կողով:

ԻՏԱԼԻԱ

Իտալիոյ նախկին ախոյեան Ինթէր եղաւ միակ մրցակիցը

Ա. Սէ. Միլանի: Երկու կազմերը ցուցադրեցին հետեւողական մակարդակի խաղեր: Նախօրի փորձեց պայքարիլ, սակայն չյաջողեցաւ միշտ նոյն մակարդակի վրայ մնալ: Իտալիոյ հսկաներէն Ետնայթրտ տակաւին «չէ սթափած» տարիներ առաջ ստացած իր պատիժէն: Ախոյեան հանդիսացաւ Ա. Սէ. Միլան, որ ամբողջ տարեշրջանին արձանագրեց առաւելագոյն յաղթանակները: Լաւագոյն կոլ-սքորրը հանդիսացաւ Իտալիոյ Տի Նաթան, որ նշանակեց 28 կոլ: Պարի, Պրեշիա եւ Իտալիոյ սիրուած ակումբներէն Սամտորիա փոխադրուեցան Բ. դասակարգ:

ՍՊԱՆԻԱ

Տարեշրջանի սկզբնաւորութենէն պարզ էր, որ մրցակցութիւնը սուր պիտի ըլլայ Պարսելոնայի եւ Ռէալ Մատրիտի միջեւ: Պարսելոնա եղաւ անսխալական, իսկ երկու ակումբներուն միջեւ կատարուող մրցումներուն արդիւնքները եղան ի նպաստ Պարսայի: Պարսա-Ռէալ երթի մրցումին յստակ էր Պարսայի թեքնիք գերակայութիւնը, որ թարգմանուեցաւ մեծ յաղթանակով: Վիլարէալ եւ Վալենսիա մրցեցան Չեմփիընզ Լիկի մրցաշարքին տոմս մը ապահովելու: Ալմերիա, Հերթուլէն եւ Տեփորթիլօ Քորունա փոխադրուեցան Բ. դասակարգ: Ախոյեանութեան կոլ-սքորրը հանդիսացաւ Ռէալի յառաջապահ Քրիսթիանօ Ռոնալտօ՝ 40 կողով:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պորուսիա Տորթմունտ տարեշրջանի սկզբնաւորութենէն իսկ յամառ ու անգիջող պայքարով գրաւեց պարագլուխի դիրքը եւ վերջաւորութեան հանդիսացաւ ախոյեան: Անցեալ տարեշրջանի ախոյեան Պ. Միլնիիս երթի մրցումներուն ճախող արդիւնքներ արձանագրելով մրցակցութենէն դուրս մնաց: Ան դարձի մրցումներուն բարեխաւս իր արդիւնքները, բայց արդէն ուշ էր: Պ. Լեւերքուզըն հետապնդեց Տորթմունտ

տը, սակայն չյաջողեցաւ հետեւողական ըլլալ: Շալքէ եւ Շթուլթկարթ շատ թոյլ արդիւնքներ արձանագրեցին եւ հազիւ ազատեցան Բ. դասակարգ փոխադրուելէ: Մինչ Այնթրախթ Ֆրանքֆորթ եւ Ս. Փաուլի ինկան Բ. դասակարգ: Միւնիխի յառաջապահ Մարիո Կոմէզ հանդիսացաւ լաւագոյն կող-սքորը՝ 28 կողով:

ուջապահ սենեկայցի Սոու՝ 22 կողով:

ՀՈՒԱՆՏԱ

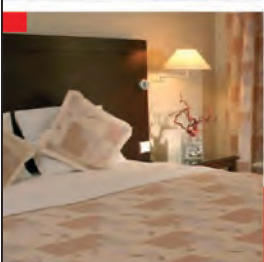
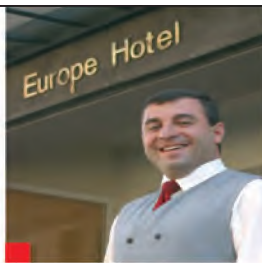
Հոլանտայի ախոյեանին անունը վճռուեցաւ վերջին հանգրուանին: Ամբողջ տարեշրջանին մրցակցութիւնը ընթացաւ Փ.Ս.Վ. Այնտհոփընի եւ Թվենթէի միջեւ: Անոնց լուռ ու մունջ հետեւեցաւ Ամսթերտամի Այաքսը: Վերջին շաբաթներուն առաջին երկուքը արձանագրեցին ոչ-համոզիչ արդիւնքներ:

ՖՐԱՆՍԱ

Վերջին տարիներու

ախոյեան Լիոն այս տարի ձախող ձեւով սկսաւ տարեշրջանը եւ չյաջողեցաւ տիտղոսը պահել: Մարսէյ յամառ պայքար տարաւ, սակայն երբեմն անակնկալ ձախողութիւններ արձանագրեց, ինչ որ պատճառ դարձաւ տիտղոսը կորսնցնելուն: Ախոյեան Լիլ ամբողջ տարեշրջանին մնաց նոյն մակարդակին վրայ: Սոչո, Ռէն, Սէնթ Էթիէն, Փարիզ Սէն Ժերմէն միջակ արդիւնքներով չկրցան նեղել տիտղոսին յաւակնորդ Լիլի կազմը: Լանս եւ Արլէս հրաժեշտ տուին առաջին դասակարգին: Ախոյեանութեան կող-սքորը հանդիսացաւ Լիլի յա-

ներ: Վերջին հանգրուանին Այաքսը իր դաշտին վրայ պարտութեան մատնելով՝ առաջին դիրքը գրաւող, անցեալ տարեշրջանի ախոյեան Թվենթէն ո՛չ միայն գրաւեց առաջին դիրքը, այլեւ՝ 30րդ անգամ ըլլալով հանդիսացաւ Հոլանտայի ախոյեան: Վիլէմ Թիլպուրկ եւ Վենյո փոխադրուեցան Բ. դասակարգ: Պետրս Վլիմնէքս հանդիսացաւ կող-սքորը՝ 23 կողով:

- Full of Charme Hotel, New Construction, French Architecture, International Standards, 100 m from the Republic Square and 15 minutes from the Yerevan International Airport.
- 44 Rooms and 3 Suites with all comforts, all climate controled, minibar, shower or bathroom with private WC, hairdryer. Satellite TV, international direct dial phone. Internet & Email access.
- Individualized and personal service, 24 hour reception and room service
- Bar

Feel at home, away from home...

Reservations Yerevan
 32-38, Hanrabedoutian Street,
 Yerevan 375010, Armenia
 Tel 374 10 54 60 60 • Fax 374 10 54 60 50
 sales@europahotel.am

Studio/FCEN 2005 ARS

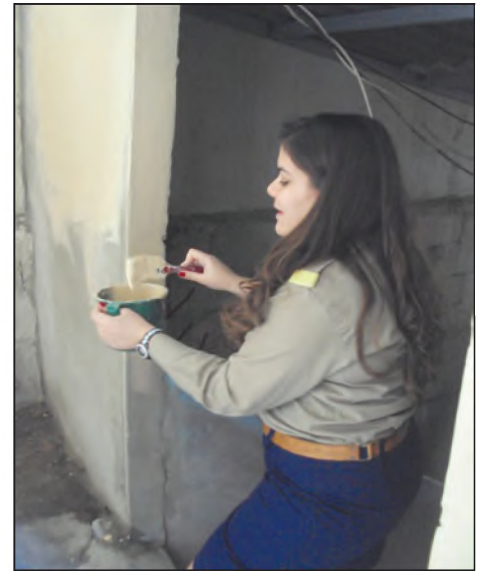
ԳՆԱՀԱՏԵԼԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԻՒՆ, ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԵԼԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

(«ՀԱՅ ՍԿԱՈՒՏԻ ՕՐ» ՈՒԱՆ ԱՌԻԹՈՎ Հ.Մ.Ը.Մ-Ի ՊՈՒՐՃ ՀԱՄՈՒՏԻ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐ ԿԸ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԵՆ ՀԱՅ ԸՆՏԱՆԻՔԻ ՄԸ ԽԵՂՃՈՒԿ ԲՆԱԿԱՐԱՆԸ)

ՀՄ.Ը.Մ-ի Պուրճ Համուտի մասնաճիւղի խմբապետական կազմը ընթացիկ տարեշրջանին գաղափարը ունեցաւ «Հայ սկաուտի օր»-ուան առիթով վերաշինել կարիքաւոր հայ ընտանիքի մը խեղճուկ բնակարանը՝ «Գործել բարիք մը ամէն օր» գայլիկական խոստումէն մեկնած: Այս գաղափարը մասնաճիւղին Սկաուտական Խորհուրդին եւ վարչութեան

կողմէ որդեգրուեցաւ, գործերու բաժանում կատարուեցաւ եւ բոլորը լծուեցան աշխատանքի: Աշխատանքին առաջին հանգրուանը եղաւ պրպտումներ կատարել եւ կարիքաւոր ընտանիք մը գտնել. անմիջապէս դիմուեցաւ Լիբանանահայ Օգնութեան Խաչի ընկերային ծառայողներու բաժնին: Սկաուտներ մասնաճիւղի խմբապետական կազմին եւ Սկաուտական Խորհուրդին հետ գացին եւ տեսան խեղ-

ճուկ տուն մը, որ մէկ սենեակէ կը բաղկանար, շէնքի մը տանիքը, լուացարանը, խոհանոցը եւ քնանալու տեղը միասին էին: Տունը անձրեւէն պաշտպանուած չէր եւ առողջապահական ոչ մէկ տուեալ ունէր: Այս տեսարանը սկաուտներուն շատ մեծ ցաւ պատճառեց եւ անոնք ուզեցին անմիջապէս փոփոխութիւն մը յառաջացնել յիշեալ ընտանիքի կեանքին մէջ: Սկաուտական կազմը յստակ պատկե-

րացում մը ունէր, սակայն աշխատանքին տարողութիւնը մեծ էր: Աշխատանքը յաջողցնելու համար կարիքը կար օժանդակ ձեռքերու, եւ այդ ձեռքերը շուտով գտնուեցան:

Առաջին հանգրուանին, մասնաճիւղի վարչութեան գործը եղաւ դիմել օժանդակ մարմիններու, ըլլան անոնք անհատներ կամ հաստատութիւններ: Գետնի վրայ գործը մեծ էր, պահանջները շատ էին:

Սկառուները կատարեցին խեղճուկ տան մաքրութեան աշխատանքը եւ հին գոյքերը թափելով, մասնագէտ անձերու ցուցմունքներով եւ Լուսարարեան եղբայրներու օժանդակութեամբ վերա-

նորոգեցին գայն: Յաջորդեց ներկի բաժինը, կահ-կարասիներու փոխադրութեան աշխատանքը, առտնին գոյքերու ապահովումը եւ, վերջապէս, աշխատանքը հասաւ աւարտին: Կը մնար ընտանիքը ընդունելու բաժինը, աւելի ճիշդը՝ տունը ընտանիքին յանձնելու պահը: Մեղուի պէս աշխատող սկառուները, որոնք առանց դժգոհելու շուրջ մէկ ամիս տան կապուած աշխատանքներով զբաղեցան, իրենց բոլոր ճիգերը ի գործ դրին, որպէսզի կարենան հայ կարօտեալ ընտանիքի մը անդամներու դէմքին ժպիտը վերադարձնել:

Աշխատանքին յաջողութեան նպաստեցին Հրայր Ֆերմանեան, Լույս Պէօ-

յիւքեան, Պուրճ Համուտի քաղաքապետութիւնը, Լուսարարեան եղբայրներ, («ՍԱՀԱԼՔՕ»), ԼՕԽը, ԱՅՀԻԼը, Կարապետ Այանեան, երեսփոխան Արթիւր Նազարեան, Մարաշի Հայրենակցական Միութիւնը, «Թոշիպա» հաստատութիւնը, «Պետ էնտ Պետ», Ճորճ Շէօհմէլեան, Յակոբ Այրանեան, Վահէ Չամիչեան, «Տէտէեան» հաստատութիւնը, «Աղասարգիսեան» հաստատութիւնը, չորս հայ երիտասարդներ, Աւօ Ճենանեան, Տաւրտ Սարգիսեան, «Նարսիս եղբարք» հաստատութիւնը, «Արեւ», «Մոտայիթէ» հաստատութիւնը, «Աճէմեան» հաստատութիւնը, «Մոմճեան» հաստատութիւնը, «Սիւլահան» հաստատութիւնը եւ Ճորճ Տէմիրճեան:

Հասաւ աշխատանքին վերջին օրը, վերանորոգուած տան շրջափակը կը վիտար սկառուներով, որոնք կանուխ ժամերէն ուղղուեցան իրենց վստահուած տունը վերանորոգուած ու բարեգարգուած ձեւով յանձնելու հայ ընտանիքին: Սկառուներ մեծ ուրախութիւն ապրեցան, երբ կարողացան ընտանիքի զաւակներուն ապահովել առանձին սենեակ եւ հանգստաւէտ անկողին: Անոնց ուրախութիւնը աւելի մեծ եղաւ, երբ ընտանիքին անդամներուն դէմքին վրայ տեսան ժպիտը՝ խառնուած արցունքով...

Կ'արժէ նշել, որ աշխատանքին ընթացքը եւ արդիւնքը ներկայացուեցաւ լիբանանեան պատկերաս-

փրկուի «էլ. Պի. Սի.» կայանին, մարդասիրական յատուկ յայտագրի մը ընթացքին, որուն հիւրը եղան մասնաճիւղի սկաուտական աշխատանքներուն երկայացուցիչ քոյր Սեդա Պէշլեան, Լոյս Պէօյլեքեան եւ սկաուտ եղբայրներ: Շուրջ կէս ժամուան յայտագիրը առիթ մը եղաւ սկաուտներու բարեսիրական աշխատանքին ընդմէջէն պատկերասփիւռի բազմամիլիոն հատեւողներուն ծանօթացնելու Հ.Մ.Ը.Մ-ը եւ անոր առաքելութիւնը:

րական աշխատանքին ընդմէջէն պատկերասփիւռի բազմամիլիոն հատեւողներուն ծանօթացնելու Հ.Մ.Ը.Մ-ը եւ անոր առաքելութիւնը:

ԳՆԱՇԱՏԱԳԻՐ

Շ.Մ.Ը.Մ.ի Լիբանանի Շրջանային Սկաուտական խորհուրդը կը շնորհաւորէ Շ.Մ.Ը.Մ.ի Պուրճ Նամուտի մասնաճիւղի սկաուտական կազմը՝ իր Սկաուտական Խորհուրդով, խմբապետութեամբ եւ անդամներով, որոնք մտայղացան իւրայատուկ ձեւով նշել 2011 տարեշրջանի «Նայ սկաուտի օրը»՝ գործադրելով Շ.Մ.Ը.Մ.ի արիական դաւանանքին կետերը, ունենալով սկաուտավայել կեցուածք ու ոգի, չխնայելով որեւէ ձիգ ու ձեռք-ձեռքի տալով՝ անգամ մը եւս փաստելու մեր հանրութեան, թէ Շ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութիւնը այն ընտանիքն ու միջավայրն է, ուր կը կերտուի ապագայի արի ու վեհանձն մարդը՝ բարձր պահելով հայ ազգի եւ մարդկութեան սկզբունքները:

Կը մաղթենք յարատեւ յաջողութիւն եւ վերելք:

Շ.Մ.Ը.Մ.Ի ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

The Champs Élysées just steps away and the Parc Monceau nearby

HOTEL

PAVILLON MONCEAU
PARIS

*Full of charme,
Tastefully decorated 36 rooms
and 6 suites with individual
heating/air conditioning,
direct access telephone line,
internet connection, minibar,
safety box and satellite TV.
Private bathroom with hairdryer.
The suites can accommodate
3 adults or a family
with parents and 2 children.*

43 rue Jouffroy d'Abbans 75017 Paris
Tel 331 56 79 25 00 - Fax 331 42 12 99 38

infos@pavillon-monceau.com
www.pavillon-monceau.com

ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ Հ.Մ.Ը.Մ. «ԱԶԱՏԱՄԱՐՏ»Ը ԱՇԽՈՅԺ ԿԵԱՆՔՈՎ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ ԻՐ 35 ԱՄԵԱԿԻՆ

Գեղոց Պետիկեան ՓԱՍՏԻՆԱ

Նորութիւն մը ըսած պիտի չըլլանք երբ յայտնենք, որ Փաստինայի գաղութը ներկայիս կը պարզէ ծաղկեալ վիճակ:

Խանդավառութիւն կայ ամէն տեղ եւ յատկապէս հայ կեդրոնի հովանին վայելող միութիւններու գործունէութեան մէջ:

Իսկապէս, որ հոս հայութիւնը կ'ապրի կազմակերպ շրջան մը, ուր ընդհանուր գուրգուրանքն ու գիտակցութիւնը վերածուած են գործի, որովհետեւ համախմբուած են հայկական այս բազմութիւններուն զգացումները:

Ուստի, այս բոլորէն մեկնած, կ'ուզենք յիշեցնել, որ յառաջիկայ տարի, 2012ին, 35 տարեկան կ'ըլլայ Հ.Մ.Ը.Մ.ի արեւմտեան ասիերու մեծ ընտանիքին պատկանող Փաստինայի «Ազատամարտ» մասնաճիւղը, որ գաղութէն ներս կը վայելէ արժանի յարգանք, մեծ վստահութիւն, սէր ու համբաւ:

Այս բոլորը նշմարելի են մասնաճիւղին նորընտիր վարչութեան ծրագրումներէն, մարզական եւ սկաուտական աշխատանքներէն եւ, անշուշտ, իր հարիւրաւոր անդամներուն մօտ ստեղծուած

խանդավառութենէն եւ հաւաքական ապրումներէն:

Այսպէս, Փաստինայի նոր հայ կեդրոն ունէ յայտնող անպայմանօրէն կրօնայ վկայել Հ.Մ.Ը.Մ.ի տեղւոյն մասնաճիւղի պատասխանատուներուն տարած ճիգերուն եւ անոնց մշակած ծրագրերուն յաջողութեան մասին: Անոնք կրօնան ահանատես ըլլալ մասնաճիւղի սեփական մարզադաշտին վրայ մեծ ու փոքր մարզիկ-մարզիկուհիներու մարզական ամէնօրեայ փորձերուն: Միւս կողմէ, խօսիլ Հ.Մ.Ը.Մ.ի «Ազատամարտ» մասնաճիւղին մասին կը նշանակէ անդրադառնալ Փաստինայի գաղութին անցնող աւելի քան երեք տասնամեակներու պատմութեան, ուր բոլորը կրօնան հպարտօրէն վկայել, թէ Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտական տարագին եւ մարզական շապիկին ներքեւ կայ միութեան մեծ ոգին, որ ոչ միայն կը հոգեփոխէ անդամն ու մարզիկը, գայլիկն ու արի, արեւոյշը, այլ նաեւ՝ կը բարձրացունէ գանոնք, որպէսզի անոնք ալ իրենց կարգին, համաձայն միութեան պատմական նշանաբանին, բարձրացնեն իրենց շրջապատը: Իբրեւ միշտ մօտէն դիտող եւ հետեւող հայ անհատ, եւ յատկապէս՝ իբրեւ ահանատես այս միութեան տարիներու վրայ երկարող վարչութիւններու հին ու նոր ծրագրումներ

րուն եւ աշխատանքներուն, կրօնանք հաստատել, որ հակառակ իր շուրջը փոքրուող կարգ մը իրողութիւններու, թերահաւատութեան, ընկրկումներուն եւ երկրի տնտեսական ոչ առողջ իրավիճակին, մասնաճիւղը իբրեւ գոյատեւում, իր անուան շուրջ արդէն տարիներէ ի վեր ստեղծած է անուրանալի համակրանք մը, որ հարազատ արդիւնքն է իր անդամներուն ծառայողական նկարագիրին եւ ծրագրուած ձեռնարկներուն յօժարակամ մասնակցութեան:

Կրկնութեան գնով ըսենք, որ այս բոլորը հաստատելու համար, վերջերս հանդիպում մը ունեցանք մասնաճիւղի վարչութեան ատենապետ եղբ. Պերճ Պետրոսեանի, փոխ ատենապետուհի եւ ծնողական յանձնախումբի պատասխանատու քոյր Սիրան Մարսէլեանի, սկաուտականի պատասխանատու եղբ. Ժիրօ Թաթիկեանի եւ մարզականի ներկայացուցիչ քոյր Անիթա Տէրտէրեանի հետ եւ անոնցմէ քաղցեցինք կարգ մը տեղեկութիւններ, զորս կ'ուզենք բաժնեկցել ընթերցողներուն հետ:

Բոլոր պատասխանատուներն ալ կը հաւատան, որ իրենց ծրագրած կամ մտածած իւրաքանչիւր ձեռնարկ իր ետին կանգնած ունի հայեցիութեամբ եւ հայկականութեամբ լեցուն միջնորդ մը:

**ՄԿԱՌԻՏԱԿԱՆ
ՁՄԵՌՆԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՈՒՄ**

Յո՛ւնուար 2011ի վերջին շաբաթավերջին, մասնակցութեամբ սկսուող կազմի մեծ ու փոքր գրեթէ բոլոր անդամ-անդամուհիներուն, Հարաւային Քալիֆորնիոյ Հ.Յ.Դ.ի քեմփ-ճամբարին մէջ կազմակերպուեցաւ դաստիարակչական բանակում մը, որուն մասնակից դարձան նաեւ շրջանի Հ.Մ.Ը.Մ.ի «Արարատ» մասնաճիւղի ըսկառուներէն խումբ մը:

Այսպէս, աւելի քան 150 անդամներու ներկայութեամբ, յաջող բանակում մը արձանագրուեցաւ միութեան աշխատանքներու ցանկին վրայ:

Սկսուողական կեանքին մէջ արտասովորական նման նախաձեռնութիւնները, կազմակերպչական եւ դաստիարակչական աշխատանքներու կողքին, իրենց մեծ նպաստը կը բերեն սկսուողական կերպարին զարգացման, անոր նկարագրի բիւրեղացման եւ նոր փորձառութիւններու ձեռք բերման:

Ու հպարտօրէն կարելի է նշել, թէ հոն՝ այդ քանի մը օրուան բանակումին ընթացքին, մասնակիցները իրենց ծրարագրած աշխատանքներուն կողքին, կրկնեցին իրենց հարազատ կանչերն ու երգերը, զանազան խաղերէ ետք նոր ու տարբեր գիտելիքներ ամբարեցին իրենց մտքերուն մէջ, հայրենիքէն հազարաւոր մղոններ հեռու, իրենց սրտերուն մէջ կրկին անգամ նորոգեցին Հայաստանի սէրը, մաքուր ու տիպար հայ եւ քաղաքացի ըլլալու ու մնալու խոստումը տուին ու այս ձեւով հեռու մնացին առօրեայ խաթարուած միջավայրերէն:

**ԽՄԲԱՊԵՏԱԿԱՆ ՍԵՄԻՆԱՐ
ԵՒ ԶԻՒՆԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ**

4-5 Մարտի շաբաթավերջին, մասնաճիւղի խմբապետական կազմը՝ թիւով 19 հոգի, «Լէյք Էրոհետ»ի մէջ ունեցաւ դեկավարման նիւթով սեմինար մը, իբրեւ դասախօս ունենալով կազմի անցեալ տարուան ընդհանուր խմբապետ եղբ. Ժիրո Թաթիկեանը եւ ներկայի միաւորի խմբապետ եղբ. Խաչիկ Սահակեանը:

Իրենց գիտելիքներէն եւ տարիներու ընթացքին ձեռք ձգած փորձառութիւններէն մեկնելով, երկու դասախօսներն

Photo Gilligia

ալ կազմի անդամ-անդամուհիներուն պարզեցին, բացատրեցին եւ ներկայացուցին միութեան գերագոյն նպատակը, կատարեցին անոր փառաւոր պատմականը եւ անդրադարձան անոր՝ մեր ժողովուրդի կեանքին մէջ ունեցած դերակատարութեան ու ներդրումին:

Երկու պատասխանատուներն ալ շեշտեցին հաւաքաբար հայկական ավանդութիւնը պահելու անհրաժեշտութիւնը, պատասխանատուութեան եւ գիտակցութեան մասին իրենց խօսքերը հիմնաւորեցին յայտնելով, թէ իբրեւ հայ մեր գոյատեւման մեծագոյն միջոցը պահել ու պահպանելն է ազգային մեր արժէքները: Երկօրեայ սեմինարին ավարտին, 6 Մարտին, խմբապետական կազմը միացաւ միութեան սկսուողական կազմի մնացեալ անդամներուն, որոնք «Snow Valley»ի մէջ ձիւնարշաւի համար մէկտեղուած էին:

Պայլիկ-արծուիկ, արի-արեւոյշ, աւելի քան 50 անդամներ իրենց պատասխանատուներուն անմիջական գուրգուրանքին եւ խնամքին տակ, անկախ պարզ խաղերէն, օր մը ամբողջ վայելեցին բնութեան բարիքներն ու շրջապատի կարելիութիւնները, հաճելի միացնելով կենսականին եւ արտասովորային յաջող օր մը եւս արձանագրեցին իրենց տարեկան ծրագրներուն մէջ:

ՆԱԽԱՃԱՇԻ ԶԵՌՆԱՐԿ

Կիրակի, 20 Մարտին, Փասատինայի հայ կեդրոնի սրահին մէջ, ծնողական

յանձնախումբին պատրաստած Փուլի նախաճաշը վայելեցին մեծ ու փոքր անդամներ, համակիրներ եւ աւելի քան հարիւր հիւրեր, որոնք պիւֆէի ձեւով հիւրասիրուեցան նախաճաշի զանազան տեսակի ուտելիքներով:

Ծափահարելի ու մեծապէս զնահատելի աշխատանք մըն է, որ կը տարուի ծնողական յանձնախումբին կողմէ՝ յանուն մասնաճիւղին բարօր կեանքին եւ ծրագրներուն իրագործման:

**ՄԿԱՌԻՏԱԿԱՆ
ՊԱՇՏՕՆԵՐՈՒ ՏՈՒՉՈՒԹԻՒՆ**

Կիրակի, 20 Մարտ 2011ին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Արեւմտեան Մ. Նահանգներու Շրջանային Վարչութեան Սկսուողական Խորհուրդի որոշումով, Փասատինայի հայ կեդրոնի Հ.Մ.Ը.Մ.ի մարզադաշտին վրայ տեղի ունեցաւ «Ազատամարտ» մասնաճիւղի սկսուողական կազմի անդամներու նոր պաշտօններու տուչութեան հանդիսութիւնը:

Ձեռնարկին, մասնաճիւղի վարչութեան ատենապետ եղբ. Պերճ Պետոյեանի եւ վարչական կազմի անդամներու կողքին, ներկայ էին Շրջանային ընդհանուր խմբապետուհի քոյր Թայլին Հինտոյեան եւ փոխ խմբապետ եղբ. Վիգէն Մանուկեան, շրջանի Հ.Յ.Դ. «Լեռնապայր» կոմիտէի ներկայացուցիչ Միսաք Թաթիկեան, մասնաճիւղի մարզիչներ, բարեկամներ եւ աւելի քան հարիւր յիսուն հիւրեր, համակիրներ եւ անդամներ: Հայ կեդրոնի Հ.Մ.Ը.Մ.ի մարզա-

դաշտի պատերուն տակ, նկարահանման իրենց տեսակաւոր գործիքներով ժամանակէն առաջ արդէն լեցուած էին ծնողներ, ազգականներ եւ համակիրներ: Կազմի մեծ ու փոքր անդամներու շարունակական սկաուտական ծափերն ու կանչերը իրապէս որ վարակիչ խանգավառութիւն մը ստեղծած էին սրահէն ներս: Բոլորին կարգապահ շարքերով կատարուեցաւ դրօշակի արարողութիւն, որմէ ետք կազմի ներկայ պատասխանատուներէն եղբայրներ Խաչիկ Սահակեան եւ Նազօ Ծիծաղեան մէկ առ մէկ հրաւիրեցին նոր զնահատագիրներ ու վկայականներ ստացող մեծ ու փոքր անդամները, որոնք սկաուտական յատուկ քայլերով ու կարգապահ շարքերով, իրենց խմբակներու անդամներու ոգեւորիչ ծափերուն ու կանչերուն ընկերակցութեամբ, ստացան վկայագիրներ:

Աւարտին, Շրջանային Սկաուտ-Խորհուրդին անունով խօսք առնելով, խմբապետուհի քոյր Թալին Հինտոյեան շնորհակալեց վկայագիր ստացող քոյրերն ու եղբայրները եւ շեշտեց, որ բոլոր պարզեւատրուողները ծառայած են միութեան կամ իրենց միտքերը լեցուցած են գիտելիքներով եւ այս ձեւով արժանի դարձած են հրապարակային այս զնահատանքին:

Քոյրը աւելցուց, որ «Նման վկայագիրները կամ զնահատականները յաւելեալ պարտք մը կը դնեն ստացողին, որպէսզի ան կրկնակի կերպով աշխատանք տանի՝ յանուն իր մասնաճիւղին վերելքին»:

Քոյրը ներկայացուց նաեւ մասնաճիւղի միաւորի խմբապետի պաշտօնին զանազան մանրամասնութիւնները: Ապա, պաշտօնապէս, մասնաճիւղի միաւորի խմբապետի պաշտօն տալով եղբայրներ Խաչիկ Սահակեանին եւ Նազօ Ծիծաղեանին, նարնջագոյն ուսնոց եւ եռագոյն փողկապ յանձնեց երկուքին:

«Յառաջ նահատակ»ով փակուած այս հանդիսութիւնը անգամ մը եւս եկաւ հաստատելու, որ Հ.Մ.Ը.Մ.ի շարքերուն մէջ կը պատրաստուին առաքինի սկաուտներ, ապագայի ղեկավարներ, նուիրումի տէր անձնազօհ երիտասարդ-երիտասարդուհիներ, որոնք նոր

յոյս կը ներշնչեն ո՛չ միայն միութեան, այլեւ համայն ազգին:

Ստորեւ՝ փոխանցողներու եւ պարզեւատրուողներու ցանկը.-

Նորընծայ.- Օրքիտ Տառտեան, Սթիւ Կարիկեան, Վարազ Պոսնոյեան եւ Գօգօ Պզտիկեան:

Բ. Կարգ.- Արիանա Նազարեան, Սարգիս Տէմիրճեան, Գէորգ Աբրահամեան, Արամ Յակոբ Կարիկեան եւ Նանօր Յինծալեան:

Արժուիկ.- Վանա Պոսնոյեան:

Գայլիկ.- Քրիս Պէքմէզեան:

Յարատեւ ներկայութիւն արձանագրած.- Վանի Տէմիրճեան, Արիս Գասպարեան, Մէլլի Ճապարեան եւ Անթրի Յովսէփեան:

«Պատուարժան հայ սկաուտ»ի տիտղոս.- Փաթիլ Տէր Յակոբեան եւ Մեղեղի Փօլատեան:

«Տիպար Արենոյշ».- Նոէլ Անտոնեան, Փաթիլ Մանուկեան, Վահէ Գրիգորեան եւ Արամ Պողոսեան:

Վեցակապետ.- Ալիք Մարսէլեան եւ Մեղրի Մարսէլեան:

Գայլիկ խմբապետ.- Յովսէփ Մարկանեան:

Փոխ առաջնորդ.- Արիանա Նազարեան եւ Անդօ Անտոնեան:

Վարիչ առաջնորդ.- Սարգիս Տէմիրճեան:

Միաւորի խմբապետ.- Խաչիկ Սահակեան եւ Նազօ Ծիծաղեան:

ՄԱՄՆԱՃԻՂԻ ՄԱՐԶԻՉՆԵՐՈՒ ՍԵՄԵՆԱՐ

Կիրակի, 20 Մարտ 2011ի կէսօրէ առաջ, վարչութեան ծնողական յանձնախումբին կազմակերպած նախաձաշի

ձեռնարկէն եւ անոր յաջորդած սկաուտական պաշտօններու տուչութեան եւ պարզեւատրումներու հանդիսութենէն ետք, կէսօրէ ետք ժամը 1ին, Փասատինայի հայ կեդրոնի Հ.Մ.Ը.Մ.ի մարզադաշտին վրայ տեղի ունեցաւ մասնաճիւղի պասքեթպոլի բոլոր մարզիչներու յատուկ հանդիպում-սեմինար, օրուան դասախօս ունենալով USC համալսարանի պասքեթպոլի խումբի ներկայ գլխաւոր մարզիչ՝ հանրայայտ Քեւրն Օնիլը:

Վարչութեան մարզական յանձնախումբին կողմէ նախաձեռնուած եւ մասնաճիւղի պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով հրաւիրուած նման մեծ եւ յայտնի մարզիչ մը իսկապէս որ նոր բարենիշ մը կ'արձանագրէր վարչութեան անուան դիմաց:

Ներկայութեամբ մասնաճիւղի շուրջ 25 մարզիչներուն, մարզիչ Օնիլ երեք ժամուան ընթացքին նախ բացատրեց, թէ ի՞նչ ըսել է պասքեթպոլի մարզիչ ըլլալ եւ կամ՝ մարզիկ ինչն՞ ու եւ ի՞նչպէս մարզիչ կրնան ըլլալ: Ապա, ան անդրադարձաւ մարզումի ուսուցման ձեւերուն ու մանաւանդ՝ մնայուն փորձերու անհրաժեշտութեան եւ լրջութեան: Տեսականէն անցնելով գործնականի, հիւր մարզիչը պասքեթպոլի դաշտին վրայ, սեմինարին ներկայ մարզիչներուն մարզիչը դառնալով, մօտէն բացատրեց եւ լուսարանեց այն ինչ որ խօսած կամ ներկայացուցած էր իբրեւ թեքնիք եւ որդեգրման ձեւ: Դասախօսութեան աւարտին, պասքեթպոլի գործնական փորձերուն յաջորդեց հարց-պատասխանի շինիչ բաժինը, որուն ընդմէջէն դրսեւորուեցաւ միութեան նպատակը, պասքեթպոլի կարեւորութիւնը երիտասարդներու մօտ եւ այս խաղին միջոցով մարզիչը միութեանական պահելու անհրաժեշտութիւնը:

Անկասկած, որ մարզիչները այս մեծ մարզիչէն կարողացան ձեռք ձգել լաւ փորձառութիւն, զոր շուտով պիտի կիրարկեն մասնաճիւղի աւելի քան երեսուն երկսեռ խումբերուն մօտ:

Յանուն վարչութեան, պատասխանատու քոյր Անիթա Տէրտէրեան Հ.Մ.Ը.Մ.ի նշանը կրող գեղեցիկ յուշանուէր մը յանձնեց հիւր մարզիչին:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԱԼՄԵԼՈՅԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ԱՌՕՐԵԱՅ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

1 996ին հիմնուած Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ալմելոյի մասնաճիւղը կը հանդիսանայ Հոլանտայի տարածքին Հ.Մ.Ը.Մ.ական միակ միաւորը: Ան իր շուրջ կը համախմբէ ստուար թիւ մը երիտասարդներու՝ 177 քոյրեր եւ եղբայրներ, 50ը՝ ըսկառուտներ եւ մարզիկներ, իսկ մնացեալը՝ ոչ-տարագաւոր միութենականներ:

Մասնաճիւղը իր աշխատանքները յառաջ կը տանի չորս յանձնախումբերով (սկառուտական, մարզական, երիտասարդական եւ տիկնանց), որոնք կը ծաւալեն բաւական աշխոյժ գործունէութիւն:

Անցնող տարի, մասնաճիւղը ունեցաւ ընկերային բնոյթի բազմաթիւ ձեռնարկներ.- մարզական եւ սկառուտական հանդէս, միջինք, մայրերու տօն, համբարձման տօն, խոռովածի օր, դաշտագնացութիւն, ամսական դրութեամբ վիճակահանութեան երեկոններ, հայրերու օր, Ս. Ծննդեան եւ Զատիկուան պարահանդէսներ, Ս. Խաչի տօնին առիթով թէյյասեղան, Նոր Տարուան առիթով մանուկներու ձեռնարկ եւ այլն:

Ապրիլին, մասնաճիւղը իր մասնակցութիւնը բերաւ Հ.Յ.Դ. տեղւոյն «Արամ Մանուկեան» կոմիտէի կազմակերպած Մեծ Եղեւնի ոգեկոչման ձեռնարկին, Տէն Հակ քաղաքին մէջ:

Սկառուտական շարքերը կատարեցին իրենց բնականոն հաւաքները, իւրաքանչիւր ամսուան առաջին եւ երրորդ Կիրակիները, յետմիջօրէի ժամը 2-4:30: Անոնք ունեցան հնգօրեայ դպրոց-բանակում մը՝ Խոր քաղաքին մէջ, իսկ մասնաճիւղէն չորս սկառուտներ եւ խմբապետ մը մասնակցեցան համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական Ծրդ ընդհանուր բանակումին, Հայաստան:

Մարզական իմաստով, մասնաճիւղը անցնող տարի շարունակեց մասնակցել Հոլանտայի ֆութպոլի ֆետերասիոնի խաղերուն: Հ.Մ.Ը.Մ. Ալմելօ ունի ֆութպոլի երիտասարդներու երկու, իսկ կրտսերներու (8-13 տարեկան) մէկ խումբ: Փորձերը կը կատարուին երկու շաբաթը անգամ մը, Կիրակի օրերը ժամը 1ին:

Մասնաճիւղը իր աշխատանքները յառաջ տանելու համար, անցնող տարի, գումարեց ծնողական երկու ժողով եւ երիտասարդներու ընդհանուր ժողով մը՝ քաղաքի եկեղեցւոյ սրահին մէջ: Վարչութիւնը ունեցաւ եօթնանդամ կազմ եւ բաղկացաւ հետեւեալ քոյր-եղբայրներէն.-

- Ատենապետուհի՝ քոյր Յասմիկ Օհանեան
- Ատենադպիր՝ եղբ. Օհաննէս Օհաննէսեան
- Գանձապահ՝ եղբ. Սարգիս Տէր Ղազարեան
- Հաշուապահ՝ եղբ. Ազատ Պօղոսեան
- Խորհրդականներ՝ եղբայրներ Բաֆֆի Ամիրխանեան, Սեւան Կորկիսեան եւ Ասլան Ասլանեան:

20 Փետրուար 2011ին մասնաճիւղը գումարեց անդամա-

կան իր 14րդ ընդհանուր ժողովը եւ միամեայ գործունէութեան համար ընտրեց վարչական նոր կազմ՝ բաղկացած հետեւեալներէն.-

- Ատենապետ՝ եղբ. Ազատ Պօղոսեան
- Ատենադպիր՝ եղբ. Օհաննէս Օհաննէսեան
- Գանձապահ՝ եղբ. Ասլան Ասլանեան
- Խորհրդականներ՝ քոյր Յասմիկ Օհանեան, եղբայրներ Բաֆֆի Ամիրխանեան, Սեւան Կորկիսեան եւ Սարգիս Տէր Ղազարեան:

Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ.Ի ՆՈՐ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

13 Մարտ 2011ին, Երեւանի «Արամ Մանուկեան» կեդրոնին մէջ տեղի ունեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ.Ի 13րդ ընդհանուր ժողովը, որուն ակարտին երկամեայ գործունէութեան ցատաչրջանի համար ընտրուեցաւ հետեւեալ վարչութիւնը.-

Եղբ. Բագրատ Եսայեան- ատենապետ
Եղբ. Ռոմանոս Պետրոսեան- ատենադպիր
Եղբ. Օշին Փիրումեան- գանձապահ
Եղբայրներ Դաւիթ Յակոբեան եւ Ընրի Յարութիւնեան- խորհրդականներ

www.homenetmen.org www.homenetmen.org www.homenetmen.org
www.homenetmen.org www.homenetmen.org www.homenetmen.org
www.homenetmen.org
www.homenetmen.org www.homenetmen.org www.homenetmen.org

«ԼՈՒՌԻՒՆ, ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԿԸ ԼՍԷ»

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ՍԿԱՌԻՏՆԵՐԸ ԹԱՏՐՈՆ Կ'ԵՐԹԱՆ

Լոռի Պարագեան ԱՐՁԵՔ

Կիրակի, 10 Ապրիլի առաւօտեան, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Աթէնքի արի-արեւոյճները եւ գալիկ-արծուիկները իրենց խմբապետներուն ընկերակցութեամբ, շաբաթական իրենց հանդիպումին փոխարէն որոշեցին ներկայ ըլլալ երաժշտախառն թատերական ներկայացումի մը՝ «Լուսիկն, թագաւորը կը լսէ» անունով:

Թատերախաղին ամբողջ նիւթը հիմնուած էր երեւակալութեան վրայ: Թագաւոր մը կար, որ շատ կը սիրէր երաժշտութիւնը եւ կը հրաւիրէր իր սեփական երաժիշտը, որպէսզի նոր յորինումներ կատարէ: Դժբախտաբար, սակայն, ծայր աստիճան բծախնդիր ու տարօրինակ այս թագաւորը երբեք գոհ չէր մնար իրեն հրամցուած երաժշտութենէն:

Յուսախար եղած երաժիշտը հաղորդակցութեան մէջ մտնելով իր մուսային հետ, կ'որոշէ իբրեւ թէ նոր երաժշտութիւն մը ներկայացնել թագաւորին, համոզելով զինք, որ ներկայացուելիք երաժշտութիւնը յորինումն է արտասահմանէն եկած երաժիշտի մը, քանի թագաւորը այն համոզումը ունէր, որ միայն դուրսէն եկած երաժիշտները արժէք ու

որակ կը ներկայացնեն:

Այսպէս, պալատական երաժիշտին մուսան կը ծրարտուի իբրեւ դուրսէն եկած երաժիշտ: Տարօրինակը այն է սակայն, որ ներկայացուելիք նոր կտորը ո՛չ բառ, ո՛չ խօսք, ո՛չ ալ երաժշտութիւն ունի, այսինքն՝ լուռ ու անձայն կտոր մըն է:

Ներկայացման ընթացքին երաժիշտը կը ձեւացնէ, թէ կը նուագէ ու կը դեկավարէ: Թագաւորը շուարած է եւ չի գիտեր ի՞նչպէս հակազդել, բայց որովհետեւ երաժիշտը դուրսէն է, կը ձեւացնէ թէ գոհ է:

Երաժիշտը զինք հեզնանքի առարկայ կը դարձնէ եւ թագաւորը ծիծաղելի անձի մը կը վերածուի:

Ի՞նչ ըսել այլեւս, երեւակալութիւնը յաղթանակած է...

Թատերական ներկայացման աւարտին, սկաուտները Հ.Մ.Ը.Մ.ական յատուկ ծափերով ողջունեցին թատերգութեան մասնակիցները, իրենց անսահման գոհունակութիւնը յայտնելով: Ապա բեմ բարձրացան, լուսանկարուեցան դերասաններուն հետ, իսկ այս վերջինները սկաուտներուն նուիրեցին իրենց կարմիր աֆիշը, որուն վրայ ստորագրեց իւրաքանչիւրը:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԱԹԷՆՔԻ ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ՆԱԽԱՋԵՌՆՈՒԹԵԱՐ՝

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Լոռի Պարագեան ԱՐՁԵՔ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Աթէնքի Սկաուտական Խորհուրդին նախաձեռնութեամբ, անցնող ամիսներուն տեղի ունեցաւ չորս դասախօսութիւններէ բաղկացած դասընթացք մը, երեքը Մարտ ամսուան եւ չորրորդը Ապրիլի

մէջ: Դասախօսութիւնները տեղի ունեցան Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտական ակումբէն ներս, մասնակցութեամբ Աթէնքի եւ Գոքիսիոյ Սկաուտ. Խորհուրդներու անդամ քոյրերու եւ ըսկաուտներու ծնողներու:

Մասնակիցները դասընթացքներուն հետեւելով անհրաժեշտ գիտելիքներ ստացան, որպէսզի ակումբէն թէ տունէն

ներս օգտակար դառնալու հնարաւորութիւնը ունենան՝ սկստուններուն եւ իրենց զաւակներուն համար:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Աթէնքի Սկստական Խորհուրդի հրաւերին ընդառաջելով, սկստմբը եկա Յունաստանի Կարմիր Խաչի մասնագէտ ներկայացուցիչ մը՝ Էֆթիխա Սթարամոփուլու, որ դասախօսեց անմիջական օգնութեան զանազան կարիքներուն եւ արագ դիմագրաւման միջոցներուն մասին: Իւրաքանչիւր դասախօսութիւն երեք ժամուան տեղողութիւն ունէր եւ ընդհանուրին մէջ կ'ընդգրկէր հետեւեալ նիւթերը.- արկածներ, մնաստածքներ, ելեկտրահարութիւն, կտորուածքներ, խեղդամահութիւն ուտելիքի հետեւանքով, ուշք

կորսնցնել, շնչառական ու սրտային բարդութիւններ:

Դասախօսութիւններու շարքի աւարտին, Սկստա. Խորհուրդի կողմէ քոյրեր Ակնէս Սրապեան, Վիքի Մէնէշեան եւ Արշա Մանուկեան Կարմիր Խաչի ներկայացուցիչին նուիրեցին Հ.Մ.Ը.Մ.Ի եռագոյն փողկապը, Գուրն Մինասեանի «Հայկական առակներ» գիրքը եւ հայկական աւանդական ուտելիքներ:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԱԹԷՆՔԻ ԵՒ ԳՈՔԻՆԻՈՅ ՍԿՍՈՒՏԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԱՍՏԻՃԱՆԱԻՈՐՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎ

Լոռի Պարագեան ԱԹԷՆՔ

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Յունաստանի Շրջանային խմբապետութեան կազմակերպութեամբ, վերջերս, Գոքինիոյ «Ձաւարեան» սկստմբին մէջ տեղի ունեցաւ Աթէնքի եւ Գոքինիոյ սկստական պատասխանատու աստիճանաւորներու ժողովը, որուն իրենց մասնակցութիւնը բերին սկստական շարժումի բոլոր մարզերու 40 պատասխանատու աստիճանաւորներ՝ գայլիկներու վեցեակապետ-փոխ վեցեակապետներ, արիններու առաջնորդ-

փոխ առաջնորդներ եւ երէցներու տասնապետ-փոխ տասնապետներ: Ներկայ էին նաեւ նաեւ Շրջանային Սկստական Խորհուրդը եւ խմբապետական կազմը:

Ժողովին գլխաւոր նիւթը, այս ամբան, Յուլիս ամսուն կազմակերպութեան սկստական բանակումն էր, որ կը նախատեսուի կատարել Սալամինայի Գանաքիա շրջանի բանակավայրին մէջ: Բանակումին տրուեցաւ ընդհանուր անուն մը՝ «Ռայի բանակում», տրուած ըլլալով որ ան պիտի յատկանշուի եռանդուն խողերով ու մրցումներով, մէկ խօսքով՝ սկիզբէն մինչեւ վերջ մեծ «ռայի» մը պիտի ըլլայ:

Այս առիթով, Շրջանային խմբապետութեան անդամները մանրամասն բացատրութիւններ տուին բանակումին նպատակին, վայրին, ձեռային աշխատանքներուն եւ մրցումին մասնակցող աստիճանաւորներու թիւին մասին:

Ըստ ծրագրի, բանակավայրին տարածութիւնը ձեւակերպուած պիտի ըլլայ Հայաստանի ու Արցախի աշխարհագրական քարտէսին նմանակով, որպէսզի բանակողները իրենք գիրենք զգան մայր հայրենիքի հողին վրայ: Իւրաքանչիւր խմբաւորումի նպատակն ու թիրախը պիտի ըլլայ փոխադրական միջոցով մը հասնել Արարատի կատարին:

Բանակումի աշխատանքներուն ներկայացումը տեղի ունեցաւ արհեստավարժ ձեւով, մասնագիտական ոճով ու մանրամասնութիւններով: Աւելին, միջնորդը ճշտացաւ սկստական երգերով, կանչերով ու նշանախօսքերով: Յատուկ հեռասփռումով ներկայացուեցան նիւթեր, քարտէսներ, ձեռային աշխատանքներու օրինակներ եւ նախորդ բանակումներէն պատկերներ:

Աւարտին, Շրջանային Սկստակական Խորհուրդի ատենապետ եղբ. Յարութիւն Մանուկեան ներկաները հրաւիրեց կանչերով քաջայերելու բանակումին մասնակիցները: Իր կարգին, Շրջանային խմբապետուհի քոյր Գոհար Ալիանաքեան փոխանցեց Շրջանային ճիւղի խմբապետի աստիճանը՝ եղբայրներ Պետրոս Միքայէլեանին եւ Սերգօ Մովսէսեանին, լիազօրելով զիրենք խորհրդատուական դերով հետեւելու Աթէնքի եւ Գոթինիոյ մասնաճիւղերու արի-արեւունշական եւ երէց-պարմանուհիներու խմբաւորումներու ծրագրած աշխատանքներուն:

Տեղի ունեցաւ հիւրասիրութիւն:

ê Î² à ô î² Î² Û Ø Æ ú ð ° ² Û ² ð Þ² ô ö² ð Û Æ Â² È° ð² Û È² Û æ Æ Û

Լոռի Պարագեան ԱԹԵՆՔ

Կիրակի, 8 Մայիսին, Հ.Մ.Ը.Մ-ի Աթէնքի մասնաճիւղին կազմակերպութեամբ տեղի ունեցաւ միօրեայ արշաւ մը դէպի Փարնիթա լեռ: Արշաւին մասնակցեցան մոկլիներ, գայլիկ-արծուիկներ, արի-արեւոյններ, պարմանուհիներ, խմբապետներ եւ մասնաճիւղին Սկստակական Խորհուրդը իր լրիւ կազմով, ընդհանուր թիւ՝ 65 հոգի:

Փարնիթա լեռան լանջին, արշաւին բացումը կատարուեցաւ Աթէնքի մասնաճիւղի խմբապետ եղբ. Օննիկ Աւագեանի կողմէ: Յաջորդեց դրօշակի արարողութիւն:

Արշաւին ընթացքին, իւրաքանչիւր խմբաւորում իրազօրեց իր առանձին ծրագիրն ու յայտագիրը, տարիքային բաժանման համաձայն: Ծրագիրները կը նախատեսէին հետախուզութիւն, հետազօտութիւն, սկստակական կապեր, ձեռա-

յին աշխատանք, խաղեր եւ այս բոլորը՝ երգերու եւ կանչերու ուրախ մթնոլորտի մը մէջ:

Յատուկ անդրադարձ կատարուեցաւ ամրան ընթացքին

տեղի ունենալիք սկաուտական բանակումին:

Արշալին հետաքրքրական ու դաստիարակչական հաճելի բաժինը կազմեց այն առիթը, որ տրուեցաւ մասնակիցներուն ծանօթանալու բնութեան դեղեցկութեան, ընտերանալու չարքաշութեան ու Ֆիզիքական մարզանքին հետ, ինչ որ մեծապէս օգտակար կը հանդիսանայ սկաուտներու մտային, հոգեկան ու մարմնական պատրաստութեան:

խաղրուեցան փոքրիկներուն տուները եւ հրամցուեցան իրենց մայրերուն, օրուան զուգադիպող «Մայրերու օր»ուան առիթով:

Դրօշակի արարողութեամբ վերջ գրտաւ այս յաջող եւ դաստիարակչական բնոյթ ունեցող արշաւը:

Արշալին մասնակից խմբաւորումները հնարաւորութիւն ունեցան հետեւելու Սկաուտական Խորհուրդի քոյրերու նախաձեռնութեան, պատրաստելով ձեռագլին աշխատանք մը, որ կը վերաբերէր ծաղկեփունջերու կազմութեան, լերան լանջն քաղուած բուրումնաւէտ ծաղիկներով: Ծաղկեփունջերը փո-

ՍՏԱՅԱՆՔ
ԿԻՊՐՈՍԻ ԹԵՄԻ ՀՈՎՈՒԿԱՆ ԿԱՐԳԸ
ԵՒ ԹԵՄԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԴՐՈՒՄԸ
 Խմբագիր՝ Վարուժան Արքեպիսկոպոս
 Հրատարակութիւն Ազգային իշխանութեան Կիպրոս:

'Made from one single slice of natural Australian opal'

Classique®

OPAL DIAL WATCH

Sarkis Der Bedrossian

Sams Watchmaker Jeweller Pty. Ltd.
 123 Clarence Street
 Sydney 2000
 Australia

Phone: +61 2 9290 2199
 fax: +61 2 9262 1630
 Website: www.classiquewatches.com
 Email: Info@classiquewatches.com

ՀԱՅԵԼԻՆԵՐ

Պատրաստեց՝ Շաղիկ Գեորգեան
ՊԵՅՐՈՒԹ

Հին ժամանակ, մարդիկ իրենց դէմքը կը տեսնէին հանդարտ ջուրերու մակերեսին վրայ: Այսպէս, անոնք ժամանակի ընթացքին սորվեցան, թէ փայլուն եւ հարթ մակերեսներն են, որ կը ցոյցնեն մարմիններու կերպարանքները:

Հին դարերուն, եգիպտացիները, երբայեցիները, յոյներն ու հռոմէացիները մետաղեայ շերտերը լաւ մը հարթեցին, յղկեցին, այսպէսով անոնք պատրաստեցին «մետաղեայ հայելիներ»: Յոյները հայելիի տեսակներ ալ շինեցին՝ գոգաւորի, կորնթարդի նման. անոնք կը գործածուէին շատ մը նպատակներով:

ԺԴ դարուն սկիզբը, իտալացիները Վենետիկի մէջ առաջին անգամ շինեցին ապակիէ հայելիներ: Այս հայելիներուն ետեւի կողմը անոնք

արծաթեայ փոշիով ծեփեցին, յետոյ ջնարակեցին, որպէսզի ժամանակի ընթացքին չխաթարուին եւ եւ չթափին անոնք: Հիւսնալի էին այս հայելիները, որոնք միայն պալատականներու կողմէ գործածուեցան: Պատճառը այն էր, որ հայելիներու շրջանակներուն վրայ գետեղուած էին թանկագին քարեր:

Մեր առօրեայ կեանքին մէջ մեծ տեղ կը գրաւեն հայելիներու տեսակները: Կորնթարդ հայելիները իրենց մէջ կը հաւաքեն լայն տարածութիւն, անշուշտ փոքրացնելով զայն: Այս տեսակ հայելիները կը գործածուին փոխադրական միջոցներու մէջ, որպէսզի ետեւի անցուղարձը կարելի ըլլայ տեսնել: Գոգաւոր հայելիները կը կոչուին նաեւ «հսկայ» հայելիներ: Այս տեսակ հայելիները կը գործածուին ընդհանրապէս գուարճու թեան վայրերու մէջ: Մարդիկ այս

հայելիներուն առջեւ գէր ու կարճ կ'երեւին, եւ այս ձեւափոխումը զիրենք շատ կը գուարճացնէ:

«Հայելիկ» կը կոչուին հարթ հայելիներէ կտրուած պզտիկ կտորները, որոնք մէկիկ-մէկիկ կը փակցուին գնդակներու, կերպասներու, կաշիներու, զարդեղէն առարկաներու եւ այլնի վրայ, որպէսզի անոնք աւելի սիրուն եւ աչքառու երեւին:

Առաջին անգամ հնդիկները գործածեցին «հայելիկ»ները, յետոյ արեւելեան միւս բոլոր ժողովուրդները:

Ք ° ö à ð

Շ

եփօրը երաժշտական գործիք մըն է: Ան կը պատկանի պղնձափողային գործիքներուն ընտանիքին: Շեփօրը գոյութիւն ունի հնագոյն ժամանակներէն: Հին ժամանակ շեփօրը կ'ազդարարէր պատերազմներու սկիզբը կամ վերջը, կը հաղոր-

դէր աւետիս կամ գոյժ:

Ձուիցերիական շեփօրներու տեսակներ կային, որոնց ձայնը կը լրակէր մղոններ հեռու:

ծիքներու ընտանիքին: Շեփօրը գոյութիւն ունի հնագոյն ժամանակներէն: Հին ժամանակ շեփօրը կ'ազդարարէր պատերազմներու սկիզբը կամ վերջը, կը հաղոր-

Միջին դարերուն, շեփորները մեծ մասամբ կ'օգտագործուէին տարբեր առիթներու համար՝ արթննալու, քնանալու, ճաշի ժամը ազդարարելու, ժողովի հաւաքուելու, մրցումներու ժամանակ, սկիզբ եւ վերջ: Ժամանակի ընթացքին, շեփորը «լուր ուղարկողի» դերէն կը փոխուի երաժշտական գործիքի եւ մուտք կը գործէ երաժշտական աշ-

խարհ: Ժամանակակից շեփորը ընդգրկուած է նաեւ սիմֆոնիք նուագախումբի կազմին մէջ եւ հանդէս կու գայ որպէս մենակատարող գործիք:

Ճագ երաժշտական ոճին մէջ շեփորը ունի անգնահատելի տեղ ու նշանակութիւն: Նշանաւոր շեփորահարներ են Արթուրօ Սանտովալը եւ Տիգրի Կիլեսպիին:

ՃԱՆՉՆԱՆՔ

ՃԷՅՄՍ ՊԱՂԵԱՆ

Ցարդ, աշխարհի միակ հայ տիեզերագրնացը ամերիկահայ Ճէյմս Պաղեանն է: Ճէյմսի մեծ հայրը՝ Գէորգ Պաղեան ծնունդով Արցախէն է, հայրը՝ Ֆիլիփ եղած է օդաչու: Ճէյմս ծնած է 1952ին, Ֆիլատելֆիա: Ան բժշկական գիտութիւններու դոկտոր է: 1980 թուականէն աշխատանքի անցած է Հիուսթընի տիեզերական տարածութեան կառավարման եւ հետազօտման ազգային վարչութեան մէջ (ՆԱՍԱ): 1986ին ստացած է արհեստավարժ երկրաչափի, իսկ 1987ին՝ տիեզերանաւու բժիշկի վկայականներ:

Պաղեան ամերիկացի տիեզերագնացներու խումբին մաս կազմած է 1980 թուականէն: 1986ին ան ընդգրկուած է «Չելէնճըր» աստղանաւու անձնակազմին մէջ, բայց բարեբախտաբար չէ մասնակցած թռիչքին: «Չելէնճըր»ը թռիչքի երկրորդ վայրկեանին աղէտի ենթարկուեցաւ: 1989ին ան մասնակցած է «Տիւքալըրի» աստղանաւու թռիչքին:

Ճէյմս Պաղեան երկրորդ անգամ տիեզերք թռիչք կատարած է 5 Յուլիս 1991ին:

Ան հեղինակ է գիտական շարք մը աշխատասիրութիւններու, որոնք կը վերաբերին մարդկային գործօններու, շրջակայ միջավայրին եւ տիեզերանաւերու մէջ կատարուող բժշկութեան:

Ճէյմս Պաղեան այժմ կը զբաղի բժշկական հետազօտութիւններով:

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Ո՞վ է, ի՞նչ է:
Ծառի ճիւղէն
կը կախուիմ,
Երբ հասուննամ

կը փրթիմ,

Պատիկ գնդակի կը նմանիմ,
Տանձին ընկեր կը կոչուիմ:

(Պատասխանը՝ յաջորդիւ: Նախորդ հանելուկին պատասխանն էր ձայն):

ԳԻՏԵՒՐ ԹԷ ...

Սիրաքուզա նաւահանգիստը քաղաք մըն է Սիկիլիոյ մէջ: Ն.Ք. հռոմէացիները իրենց նաւատորմիղը շարեցին նաւահանգիստին մէջ եւ քաղաքը պաշարեցին: Յոյն թուաբանագէտ Արքեմիտես մետաղեայ հսկայ գոգաւոր հայելիներով արեւու ճառագայթները ցոլացուց նաւերուն վրայ եւ յաջողեցաւ այրել զանոնք:

Տարբեր Հայեացքով

Էլի Հուլիշեան

ՍՈՒՏՈՔՈՒ

7			1		2			3
	3			6			9	
		8		9		4		
3			2		5			6
	9	4				5	7	
2			9		4			8
		3		5		2		
	2			3				8
1			7		9			4

Հորիզոնական եւ ուղղահայեաց 9 շարքերով եւ սիւնակներով (9x9) կազմուած գծացանցը բաղկացած է իւրաքանչիւրը 9 քառակուսի հաշուող 9 բաժիններէ (3x3): Բացառումի սկզբունքին կիրարկուծով իւրաքանչիւր քառակուսիի մէջ թուանշան մը զետեղել՝ այնպէս մը, որ հորիզոնական իւրաքանչիւր շարք, ուղղահայեաց իւրաքանչիւր սիւնակ եւ 9 քառակուսիներ իւրաքանչիւր բաժին ունենայ 1-9 թուանշանները՝ իւրաքանչիւր թուանշան միայն մէկ անգամ գործածուելու պայմանով: Այլ խօսքով, ոչ մէկ պարագայի արտօնուած է թուանշան մը կրկնել միեւնոյն շարքին, սիւնակին եւ բաժինին մէջ: Սկսելու համար, կարգ մը թուանշաններ իրենց ճշգրիտ քառակուսիներուն մէջ զետեղուած են:

Նախորդին լուծումը

2	1	4	5	8	7	6	9	3
9	5	7	6	2	3	8	4	1
6	8	3	9	4	1	2	5	7
4	3	1	7	6	9	5	8	2
7	2	5	4	3	8	1	6	9
8	6	9	2	1	5	3	7	4
3	9	2	8	5	4	7	1	6
5	7	6	1	9	2	4	3	8
1	4	8	3	7	6	9	2	5

Պատասխանը՝ յաջորդիւ

**Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԳՈՐՏՈՊԱՅԻ «ԱՐԱԳԱԾ»
ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐ**